



ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1



ปิยะดา เล็งเอียด

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การค้นคว้าอิสระ

เรื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1



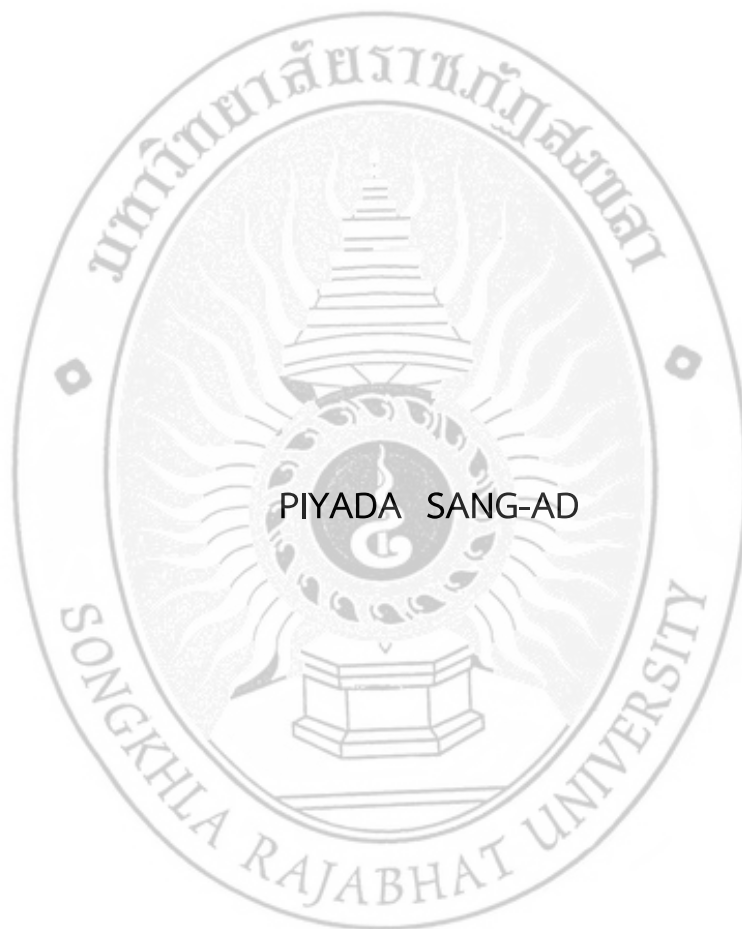
ปิยะดา เล็งเอียด

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

INDEPENDENT STUDY

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS ACCORDING
TO THE VIEWS OF TEACHERS UNDER THE TRANG PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1



AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFLLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY
2023

COPYRIGHT OF SONGKHLA RAJABHRAT UNIVERSITY



ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อการค้นคว้าอิสระ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
ACCORDING TO THE VIEWS OF TEACHERS UNDER THE TRANG
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1
ผู้วิจัย นางสาวปิยะดา ส่งเอียด

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาเห็นชอบโดย

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย)
..... ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกร ศิริสุข)
..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(อาจารย์ ดร.ตรัยภูมิินทร์ ตรีตรีศวรร)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รับรองการค้นคว้าอิสระแล้ว

..... รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาถนเรศ อากาศสุวรรณ) อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
วันที่ เดือน พ.ศ.

(1)

ชื่อการค้นคว้าอิสระ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
ผู้วิจัย	นางสาวปิยะดา เสงี่ยมยศ ปีการศึกษา 2566
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำนวน 302 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test แบบ Independent Sample Test และค่า F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ประเด็นที่มีการเสนอแนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารการศึกษา

(2)

Independent Study Title	Academic Leadership of School Administrators according to the Views of Teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1	
Researcher	Miss Piyada Seng-aied	Academic Year: 2023
Degree	Master of Education Program in Education Administration	
Advisor	Assistant Professor Dr. Rujirapun Kongchuay	

Abstract

The objectives of this study were 1) Study the academic leadership of school administrators according to the views of teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1, 2) Compare the academic leadership of school administrators according to the views of teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1; classified by gender, work experience, education level, and the size of schools, 3) Study the suggestions about the academic leadership of school administrators according to the views of teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1. The samples used in this study were 302 teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1 using stratified random sampling according to the size of schools. The tool used was a questionnaire with a reliability value of a whole copy as 0.97. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test; Independent Sample Test, and F-test value; one-way analysis of variance (One Way ANOVA).

The results showed that 1) The academic leadership of school administrators according to the views of teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1, in a whole aspect, was at the highest level. The data were sorted by average from the highest to the lowest: Evaluation and monitoring of student progress aspect, Promoting the academic environment aspect, Mission planning aspect, Curriculum management and teaching aspect, and Teaching supervision aspect, respectively. 2) When compare the academic leadership of school administrators according to the views of teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1; classified by gender, work experience, education level, and the size of schools, the results showed no difference, and 3) The most common suggestion about the academic leadership of school administrators according to the views of teachers under the Trang Primary Education Service Area Office 1 was the Teaching supervision aspect.

Keywords: Academic leadership, School Administrator, Education Administration

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ให้แนวคิด ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ วิธีการดำเนินการวิจัย รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาด ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติ ซาบซึ้งอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกร ศิริสุข ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และอาจารย์ ดร.ตรัยภูมิพันธ์ ตรีตรีศวรร กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การค้นคว้าอิสระ ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จกมล บัวแก้ว อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นางสาวณัฐพร นาเลื้อน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไทรงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตรัง เขต 1 และนายภิญโญ ชูเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรังเขต 1 ที่สละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ประสิทธิ์ประสาท วิชา ความรู้ทั้งหลายทั้งปวงและให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือและมีส่วนร่วมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บุคลากรสำนักงานคณบดี คณะครุศาสตร์ งานบัณฑิตศึกษา และกัลยาณมิตรทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งยังคงยอให้กำลังใจตลอดระยะเวลา ในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ปิยะดา เส็งเอียด

มีนาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การบริหารสถานศึกษา	12
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ	16
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	19
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ	23
การบริหารงานวิชาการ	36
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
แบบแผนการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการวิจัย	81
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ..	102
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
ภาคผนวก ง การหาคุนภาพเครื่องมือ	118
ประวัติผู้วิจัย	126

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การสังเคราะห์ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ	31
2 แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	48
3 แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	49
4 แบบแผนการวิจัย	58
5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	59
6 จำนวนและร้อยละของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษาและขนาด ของสถานศึกษา	65
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน	66
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ	67
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน	68
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการนิเทศการสอน	69
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	70
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 เปรียบเทียบความภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตาม เพศ	73
14 เปรียบเทียบความภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา	74
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	74
16 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน	76
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	77
18 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา	78
19 แสดงความถี่และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	79
20 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับแบบสอบถามภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	119
21 แสดงค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1	125

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการศึกษาคือหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 78) อีกทั้ง แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) กล่าวถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ผู้เรียนมีความรู้และสมรรถนะที่จำเป็น มีความสุขและมีเป้าหมาย ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ” ภายใต้เป้าประสงค์ข้อที่ 5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565: 14-22) เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เป็นกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลพร้อมทั้งกำกับให้มีการพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของคนไทย

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การประสานความร่วมมือกันหลายฝ่าย หน่วยปฏิบัติที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพพัฒนาผู้เรียนโดยตรง คือ สถานศึกษา การที่สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพต้องอาศัยระบบบริหารจัดการที่ดี นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบันต้องหันมาทบทวนถึงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและความเหมาะสมต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเพิ่มพูนทักษะความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้ปัจจุบันแนวคิดทางด้านจัดการเชิงกลยุทธ์ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ซึ่งการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการรวบรวมเอาความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาหล่อหลอมรวมเข้าไว้ด้วยกัน และทำให้มองเห็นถึงภาพรวมของวิชาต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามา เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์และการตัดสินใจ เพื่อให้โรงเรียนบรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งในระดับวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในที่สุด (อนิวัช แก้วจันทน์, 2555: 11) และการบริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic planning) เนื่องจากแผนกลยุทธ์

จะเป็นแนวทางที่ให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการได้อย่างมีทิศทาง คือ มุ่งสู่ความสำเร็จของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างมืออาชีพ และมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะผลักดันให้ภารกิจของสถานศึกษาลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษากำกับ ดูแล และพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีคุณภาพ นำไปสู่การรวมพลังเพื่อพัฒนา งานวิชาการในสถานศึกษาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผู้บริหารยังเป็นผู้ที่มีบทบาท เป็นผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร เป็นผู้ที่มีความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่เชื่อมสัมพันธ์ของหน่วยงานและบุคลากร เพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสามารถทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำเอานโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ถ้าการดำเนินการตามนโยบายเป็นไปด้วยดีย่อมเป็นผลดีต่อคณะครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารเพียงใดนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีพฤติกรรมบริหารอย่างเหมาะสม ต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารยังเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการกำหนดความอยู่รอดและความเจริญเติบโตขององค์กร เพราะภาวะผู้นำเป็นส่วนที่ดึงความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน ช่วยโน้มน้าวชักจูงใจให้บุคคลทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ คือ ผู้บริหารขององค์กรจะต้องมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความยอมรับ เกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์การให้อยู่รอดเท่านั้น แต่จะนำความเจริญก้าวหน้า ความภาคภูมิใจ เกียรติยศ ชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์การด้วย (การดี อนันต์นารี, 2557: 77-78) ดังนั้น การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์นั้น จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีอิทธิพลกับการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ดี สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าและมีความจำเป็นต่อการนำองค์การก้าวไปสู่อนาคตที่ดียิ่งกว่าเดิม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นพฤติกรรมกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางาน วิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อีกกับผู้เรียนได้บรรลุ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้นการเป็นผู้นำเพียง อย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยบทบาททางการบริหารได้รวมถึง การประสานงาน การควบคุม และกำกับดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการ เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมกับ “หลักทางเทคนิค” ของการศึกษา คือ การเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้องประกอบด้วยความเชี่ยวชาญและความสามารถพิเศษ เป็นแกนนำในการทำงาน อย่างเจาะลึกเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกล้าหาญในการทำงานโดยตรงกับครูใน การปรับปรุงการเรียนการสอน (Hallinger, 2009 อ้างถึงใน พระมหาพิทยา จันทรวงศ์, 2557: 42)

ซึ่งตามแนวคิดของ Seyfarth (1999 อ้างถึงใน เกตุสุดา กิ่งการจร, 2560: 12-13) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้น ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมมือกันด้วยเทคนิคที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลสูงสุด การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานสำคัญ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จของผู้บริหาร หากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้และกลวิธีการสอนที่หลากหลายจะทำให้มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะมีการกำกับ ติดตาม และพัฒนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้มีการบริหารการจัดการด้านการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญยรัตน์ ศรีเนตร (2559: 90-91) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและองค์ประกอบหลักด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศของวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการเตรียมความพร้อมพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและคุณธรรมของเด็ก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญถึงความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้ผู้สอนมีการทำงานอย่างเป็นระบบ งานมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ วงศ์รัตน์ (2557: 95-96) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรมี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การมีวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมิน ผลการจัดการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพครู 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้สถานศึกษามีการทำงานอย่างเป็นระบบ งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา อัครพูลพัฒน์ (2558: 98-107) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ และรายการที่มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่ำสุด คือ ด้านการมีตัวแบบจากภายใน จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากมีความรับผิดชอบ

โดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร จนส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีหน้าที่ในการควบคุม ดูแล กำกับ ติดตาม โรงเรียนจำนวน 5 อำเภอในจังหวัดตรัง ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง อำเภอย่านตาขาว อำเภอปะเหลียน อำเภอนาโยง และอำเภอหาดสำราญ ซึ่งจากการรายงานข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า ในปีการศึกษา 2564 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดสอบ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับ สพฐ. ร้อยละ 0.27 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าอยู่หนึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่กับระดับประเทศ พบว่า ผลการทดสอบใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 1.83 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับ สพฐ. ร้อยละ 1.51 และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 1.26 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับ สพฐ. และระดับประเทศเพียงหนึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่ต่ำกว่าระดับ สพฐ. ร้อยละ 5.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายความสามารถ พบว่า ด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 7.10 และด้านภาษาไทยต่ำกว่าร้อยละ 3.11 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่กับระดับประเทศ พบว่า ระดับเขตพื้นที่ต่ำกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 5.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายความสามารถ พบว่า ด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 7.81 และด้านภาษาไทยต่ำกว่าร้อยละ 3.80 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1, 2566: 10-13) จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการนั้นมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งการบริหารจัดการให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันหลายฝ่าย ทั้งครูวิชาการ ครูผู้สอน เพื่อพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักทดสอบการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจบริบทและภาวะผู้นำในเรื่องของวิชาการให้เป็นไปตามกระบวนการ ขอบข่าย ภาระงาน และมีวิสัยทัศน์ในการก้าวทันสถานการณ์และรู้จักแก้ปัญหา จึงจะส่งผลสะท้อนให้เกิดกับคุณภาพผู้เรียน

จากความสำคัญที่กล่าวมานี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาและบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาต้องมองภาพในอนาคตของการศึกษาในการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียน สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูมีการจัดการศึกษาอย่างมีเต็มศักยภาพ ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ทำให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา และร่วมมือปฏิบัติงานตามภารกิจ จนบรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม และนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพภายในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ อีกทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความแตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,368 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 132 แห่ง ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤศจิกายน 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1, 2566: 6)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 302 คน จากนั้นสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา และสุ่มครูในแต่ละสถานศึกษา ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยจับสลาก

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่จะศึกษา มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของครู ดังนี้

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ประสบการณ์การทำงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

2.1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.4 ขนาดของสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)
- 2) ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน)
- 3) ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 ขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้มาจากการสังเคราะห์ตัวแปรของภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของ พัชรภรณ์ จันทพล (2559: 27-32); เพ็ญญา พลัฒิม (2559: 23); เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 7-8); Hallinger and Murphy (1985: 221-224); Ubben and Hughes (1987: 97-99); Krug (1992: 53); McEwan (1998:125-130) และ Van and Kruger (2003: 247) ประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 การวางแผนกำหนดภารกิจ

2.2.2 การจัดการหลักสูตรและการสอน

2.2.3 การนิเทศการสอน

2.2.4 การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

2.2.5 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

3. ขอบเขตระยะเวลา

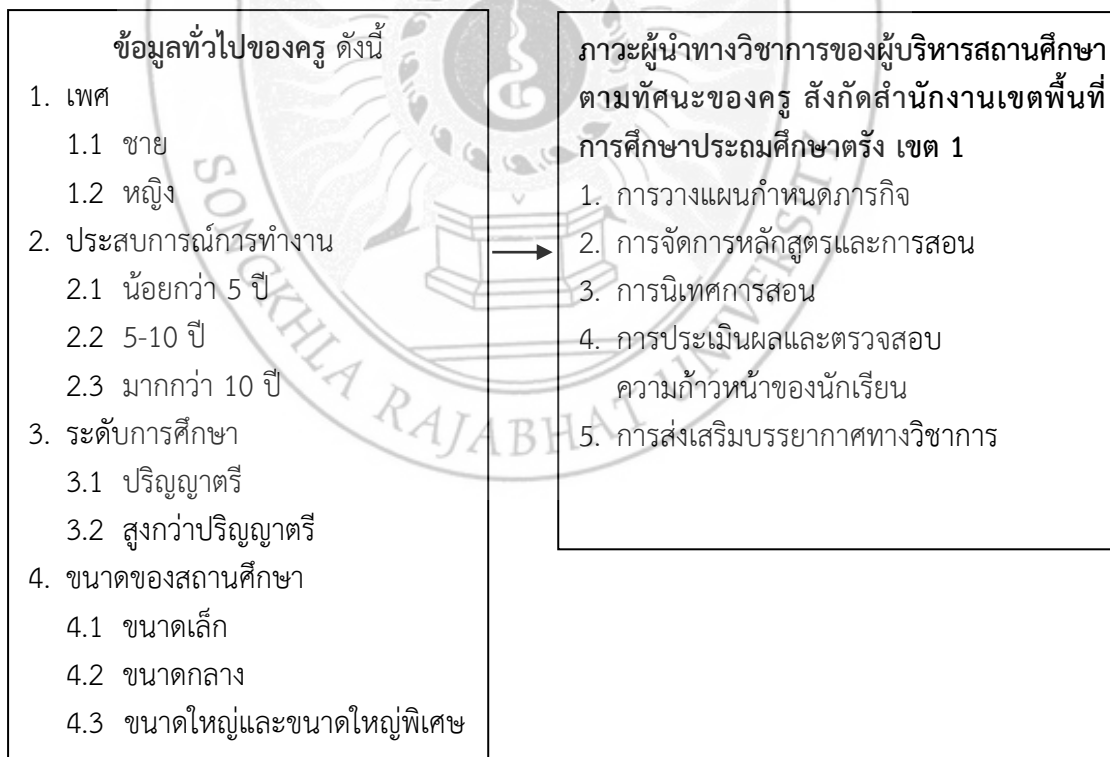
การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดำเนินการตั้งแต่ 1 เมษายน พ.ศ. 2566 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดของของการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ** หมายถึง บทบาทความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ที่ต้องรับผิดชอบต่องานบริหารโรงเรียนในการบริหารโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนา นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อสนับสนุนคุณภาพด้านการเรียนของนักเรียนให้มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ โดยอาศัยการวางแผนกำหนดภารกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้บรรลุตามเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ โดยมีบทบาทครอบคลุมตามภารกิจ ได้แก่

1.1 การวางแผนกำหนดภารกิจ หมายถึง การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบายและตัวชี้วัดคุณภาพ ผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมายและจุดเน้นที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทราบโดยทั่วกัน

1.2 การจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง การสร้าง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสารสื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุง หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดและประเมินผลนักเรียน

1.3 การนิเทศการสอน หมายถึง การดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารสถานศึกษา โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนและการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การนำผลการประเมินด้านต่าง ๆ มาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถนำเสนอสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่

1.5 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งานและมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้กับนักเรียน มีความปลอดภัยและเป็น

ระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร มีการดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียน อย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรหรือบุคคลผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรับตำแหน่งในการดูแลบริหารสถานศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการแทน อีกทั้งยังหมายถึง รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

3. ครู หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 พ.ศ. 2565

4. เพศ หมายถึง เพศของครูชายและครูหญิงที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

5. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งได้จำแนกจากประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

- 5.1 น้อยกว่า 5 ปี
- 5.2 5-10 ปี
- 5.3 มากกว่า 10 ปี

6. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับทางการศึกษาสูงสุดของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ดังนี้

- 6.1 ปริญญาตรี
- 6.2 สูงกว่าปริญญาตรี

7. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง ขนาดโรงเรียนที่แบ่งโดยยึดนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งขนาดโรงเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้ 3 ขนาด ดังนี้

- 7.1 ขนาดเล็ก ประกอบด้วย จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 7.2 ขนาดกลาง ประกอบด้วย จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน
- 7.3 ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ประกอบด้วย จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 คน ขึ้นไป

8. ทักษะของครู หมายถึง การแสดงความคิดเห็นในมุมมองหรือตามความรู้สึก เจตคติของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

9. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษาในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอนาโง อำเภอย่านตาขาว อำเภอปะเหลียน และอำเภอหาดสำราญ มีสถานศึกษาในสังกัดรวมทั้งสิ้น 132 โรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาที่ได้นี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้ข้อมูลสารสนเทศซึ่งนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการดำเนินการส่งเสริม พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการต่อไป



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของผู้นำ
 - 2.2 บทบาทหน้าที่ของผู้นำ
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 - 3.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ
 - 3.3 ประเภทของภาวะผู้นำ
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 4.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 4.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 4.3 บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 4.4 องค์ประกอบและขอบข่ายงานของภาวะผู้นำทางวิชาการ
5. การบริหารงานวิชาการ
 - 5.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
 - 5.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
 - 5.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555: 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์และสื่อสารที่เป็นระบบเพื่อให้ผู้ร่วมงานสามารถดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556: 25) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา (Educational Administration) หมายถึง กระบวนการที่ข้องเกี่ยวกับการวางแผนการจัดองค์การ การนำและการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงาม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หรือหมายถึง กระบวนการทำงานด้วยบุคคลและทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

วิโรจน์ สารรัตน์ (2557: 10) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานด้วยบุคคลและทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนและสังคมมีความเจริญงอกงาม โดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

อัจฉรา จงดี (2560: 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา การใช้ทรัพยากรและกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

สัมนา รณิธย์ (2560: 95) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของสถานศึกษา

จิตติมา อัครธิพิงศ์ (2561: 11) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

พาศีอะห์ เดเบาะ (2562: 9) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษาโดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย รวมไปถึงการบริหารวัสดุอุปกรณ์ การจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเป็นคนดี และมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงาน 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ครุชิต มาลัยวงศ์ (2557: 9) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากเพราะการศึกษาของเยาวชนจะทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรืองหรือจะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดี หรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษาและผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมีความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้านซึ่งในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่งและทำงาน โดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้ว ก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

สัมมา ธรนิธย์ (2560: 94) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์กรมาใช้เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการเพื่อดำเนินการให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาถือเป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ เป็นการบริหารจัดการของผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในด้านการศึกษาดำเนินการด้วยวิธีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีขั้นตอน มีกติกา และวิธีการดำเนินการที่สนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา

สถานศึกษามีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานที่ต้องปฏิบัติ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: 41)

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ งานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติและดำเนินการ ได้กำหนดขอบข่ายงานบริหารวิชาการไว้ ดังนี้

1.1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร
ท้องถิ่น

1.2) การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

- 1.4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 1.5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.6) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 - 1.8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - 1.9) การนิเทศการศึกษา
 - 1.10) การแนะแนว
 - 1.11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 - 1.12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 - 1.13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 - 1.14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 - 1.15) จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
 - 1.16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
 - 1.17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2) ด้านการบริหารงบประมาณ งานงบประมาณเป็นภารกิจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติและดำเนินการ ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณไว้ดังนี้
- 2.1) การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
 - 2.2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
 - 2.3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 2.4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 2.6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 2.7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 2.8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 2.11) การวางแผนพัสดุ
 - 2.12) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - 2.14) การจัดหาพัสดุ
 - 2.15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
 - 2.16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

- 2.17) การเบิกเงินจากคลัง
- 2.18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 2.19) การนำเงินส่งคลัง
- 2.20) การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3) ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติและดำเนินการ ได้กำหนดขอบข่ายงานบริหารงานบุคคล ดังนี้

- 3.1) การวางแผนอัตรากำลัง
- 3.2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6) การลาทุกประเภท
- 3.7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12) การออกจากราชการ
- 3.13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- 3.15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

- 3.19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

การศึกษา

- 3.20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติและดำเนินการ ได้กำหนดขอบข่ายงานบริหารทั่วไป ดังนี้

- 4.1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

- 4.3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8) การดำเนินงานธุรการ
 - 4.9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.11) การรับนักเรียน
 - 4.12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 4.13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
 - 4.14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.15) การทัศนศึกษา
 - 4.16) งานกิจการนักเรียน
 - 4.17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.18) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น
 - 4.19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 - 4.20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
 - 4.21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - 4.22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน
- สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งแต่ละงานเป็นภารกิจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติและดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

1. ความหมายและความสำคัญของผู้นำ

กวี วงศ์พุมิ, 2550 (อ้างถึงใน วิเชียร วรรณภากร, 2560: 25) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ 6 ประการ คือ

- 1) ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีอิทธิพลเหนือผู้ตาม
- 2) ผู้นำ คือ ผู้ที่ใช้อิทธิพลเหนืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3) ผู้นำ คือ ผู้สร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ร่วมกัน

4) ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจ อิทธิพลเหนือความสามารถ จูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ ผู้ที่มีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติการหรือพฤติกรรมของผู้อื่น

5) ผู้นำ คือ ผู้ที่มีหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ ประสานงาน วินิจฉัย สั่งการ โน้มน้าวใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด

6) ผู้นำ คือ ผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเป็นผู้ชักจูงให้ผู้อื่นที่เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยความสมัครใจ มีความกระตือรือร้นและมุ่งให้ได้ผลงานดียิ่ง

สันติ บุญภิรมย์ (2553: 230) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของผู้นำไว้ว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่มีบทบาทแตกต่างไปจากสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มและมีความสามารถในการนำพาให้กลุ่มได้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นผู้นำจึงมีความสำคัญดังนี้

1) ช่วยกำกับให้กลุ่มคนทำงานเป็นไปตามระบบการทำงาน และกระบวนการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) ช่วยแนะนำทางให้ประสานงานกันให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3) ช่วยให้หน่วยงานมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์

4) ช่วยก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบต่อการบริหารงาน

5) มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของหน่วยงาน เนื่องด้วยผู้นำเป็นสัญลักษณ์เป็นตัวอย่าง เป็นตัวแทน และเป็นจุดรวมพลังของบุคลากร

6) เป็นบุคคลที่มีบทบาทในการปฏิบัติงานแตกต่างออกไปจากหน้าที่ของสมาชิกอื่น ๆ

7) เป็นตัวหนุนโดยตรงและตัวหนุนโดยอ้อมในงาน

8) เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล 2 ประเภท คือ ผู้นำและผู้ตาม

9) เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ มีคุณค่าและมีประโยชน์ ต่อความสำเร็จของกลุ่มหรือหน่วยงาน เนื่องด้วยผู้นำมีบทบาทหน้าที่หลายประการในการช่วยเหลือกลุ่มให้บังเกิดผลสำเร็จตามความคาดหวัง ไม่กลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กก็ต้องมีผู้นำอย่างแน่นอน ทั้งที่เป็นผู้นำแบบทางการและไม่เป็นทางการ

วิเชียร วรรณภากร (2560: 25) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลอื่นในองค์กร และเป็นที่ยอมรับ ไว้วางใจ เชื่อใจ ศรัทธา ให้เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานสามารถโน้มน้าวชักจูงใจให้บุคคลอื่นร่วมกันปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2561: 75) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลภายในกลุ่มหรือองค์การที่ทำหน้าที่โน้มน้าวหรือจูงใจสมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์การของตนให้ทำงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บังคับบัญชาบุคคลในองค์กร เป็นผู้ที่คอยประสานงานให้บุคคลทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาต่าง ๆ อีกทั้ง ผู้นำยังเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ ศรัทธา ไว้วางใจให้น่าองค์กรไปสู่จุดหมายที่ตั้งมา

2. บทบาทหน้าที่ของผู้นำ

สันติ บุญภิรมย์ (2553: 237-238) กล่าวถึง ผู้นำในองค์กรอาจมีบทบาทหน้าที่ 14 ประการ ดังนี้

1) เป็นผู้ประสานงาน ผู้นำต้องทำหน้าที่ประสานงานให้ชัดเจน เพื่อเสริมบทบาทของตนเองให้เด่นชัดขึ้น โดยประสานให้เกิดการปฏิบัติงานระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ให้บรรลุไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ การประสานงานที่ดีก่อให้เกิดพลังอำนาจซึ่งเป็นหัวใจของการประสานงาน

2) เป็นผู้วางแผน ผู้นำต้องเป็นนักวางแผน เนื่องจากการวางแผนเป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้า การวางแผนเป็นการสร้างทางเลือกในการตัดสินใจ ซึ่งผู้นำในองค์กรจะทราบแผนรวมทั้งหมด แต่ผู้ร่วมงานจะทราบเฉพาะแผนในส่วนของงานที่ตนเองเกี่ยวข้องเท่านั้น คุณสมบัติอีกอย่างหนึ่งของผู้นำคือเป็นผู้ประสานแผนไปด้วย

3) เป็นผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบายแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญมากสำหรับให้บุคคลอื่นได้กระทำตาม การกำหนดนโยบายเป็นการแสดงถึงศักยภาพของผู้นำ

4) เป็นผู้ชำนาญการ ผู้นำต้องมีความสามารถพิเศษหรือมีความชำนาญการ เชี่ยวชาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพราะเมื่อการปฏิบัติงานมีปัญหาผู้ตัดสินใจได้ก็คือผู้นำของหน่วยงานนั้น และในขณะเดียวกันก็สามารถนิเทศงานได้ด้วย

5) เป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ในที่นี้หมายถึง ผู้นำเป็นตัวแทนของกลุ่มในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก

6) เป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้นำมีอำนาจในการให้คุณให้โทษต่อผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ต้องตั้งอยู่บนเหตุผลที่สามารถอธิบายได้ ไม่แฝงอยู่ในความอคติใด ๆ ทั้งสิ้น

7) เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ผู้นำต้องมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ การไกล่เกลี่ย เนื่องจากการทำงานของคนหลาย ๆ คน ซึ่งอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งในหน่วยงานย่อมเกิดขึ้นได้ เมื่อมีความขัดแย้ง ผู้บริหารต้องยื่นมือเข้าไปให้เร็วที่สุดเพื่อไกล่เกลี่ยให้เกิดความสงบสุขและเข้าใจกันดีระหว่างบุคคล

8) เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องจากกลุ่มและต้องมีความสามารถที่จะทำให้ทุกคนในกลุ่มรวมกันตัวกันได้โดยไม่มีการแตกแยก

9) เป็นบุคคลตัวอย่าง ผู้นำต้องวางตนให้เหมาะสมแก่โอกาส เวลาและสถานที่ เพื่อเป็นตัวอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชา

10) เป็นผู้รับผิดชอบ ผู้นำต้องรับผิดชอบการกระทำต่าง ๆ ในหน่วยงานทั้งในทางที่ดีและทางที่บกพร่องโดยจะปฏิเสธไม่ได้

11) เป็นผู้มอดุมคติ ผู้นำต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานกำหนดออกมาให้ชัดเจน ผู้ร่วมงานจะได้นำไปปฏิบัติในทางเดียวกัน ก่อให้เกิดเอกภาพในหน่วยงาน

12) เป็นผู้เมตตากรุณา ผู้นำต้องคอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ของผู้ร่วมงาน และพยายามให้ความช่วยเหลือเมื่อเขามีความทุกข์

13) เป็นผู้นำในฐานะบิดา ผู้นำจะวางตนเป็นผู้อาวุโสของกลุ่ม มีบุคลิกที่น่านับถือเป็นบิดาของกลุ่ม จะว่ากล่าวดูว่าใครก็ตามจะไม่มีใครถือโทษ เพราะทุกคนทราบดีทั่วกันว่า เบื้องหลังการดูว่ากล่าวนั้น ล้วนแล้วแต่เต็มไปด้วยความรัก ความหวังดีอยู่ด้วยเสมอ ผู้นำดังกล่าวจะเป็นที่พึ่งทางใจคอยช่วยเหลือทุกคนเมื่อมีความทุกข์

14) เป็นผู้รับผิดชอบแทน ในที่นี้หมายถึง ความผิดที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำขึ้น ผู้นำต้องรับผิดชอบในความผิดนั้นแทนพวกเขา เพราะการที่เขาทำผิดเกิดจากความไม่สนใจสอดส่องดูแลของผู้นำ

สันติ บุญภิรมย์ (2553: 239) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ผู้นำว่า หมายถึง กิจกรรมที่ผู้นำมีบทบาทหน้าที่ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กลุ่มได้ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ พร้อมมีหน้าที่ในการบริหารจัดการควบคุมกันไปด้วยเพื่อเสริมสร้างให้ผู้นำมีศักยภาพเพิ่มขึ้นในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและทุกคนมีความพึงพอใจ

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้นำจะต้องสามารถโน้มน้าวให้คนในองค์กรร่วมมือกันในการดำเนินขับเคลื่อนนโยบาย ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผลตามที่วางไว้

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ (2556: 26) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการหรือพฤติกรรมในการแสดงออกหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556: 14) กล่าวถึง ภาวะผู้นำ เป็นคุณลักษณะ พฤติกรรม ความสามารถ หรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์ หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่น กลุ่มคน สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความปรารถนา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธา การยอมรับ ความพยายาม การอุทิศตัว การใช้ความสามารถที่ดีที่สุดและช่วยเพิ่มพลังอำนาจของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และประยุทธ์ ชูสอน (2557: 11) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมากกว่าพยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตนกระตุ้น ชี้นำ ผลักดันให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น มีความเต็มใจและกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์การเป็นเป้าหมายร่วมกัน

บุษยา วีรกุล (2558: 8) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการหรือความสามารถของบุคคลในการใช้อำนาจหรืออิทธิพล ที่ทำให้ผู้อื่นยอมรับในค่านิยมหรือวัตถุประสงค์ที่บุคคลนั้น ชี้นำ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือความสำเร็จได้ตามที่ต้องการ

ยุวธิดา ซาปัญญา (2559: 45) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง องค์กรรวมของคุณลักษณะ ความสามารถ พฤติกรรมและกระบวนการที่บุคคลมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้เชื่อ คล้อยตาม มีความต้องการกระทำและลงมือทำอะไรบางอย่างตามที่บุคคลนั้นต้องการโดยไม่ได้บังคับ

พัชรา วาณิชวดี (2560: 16) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าว และใช้อิทธิพล (อำนาจ/บารมี) ต่อคน (ผู้ตาม/ผู้อื่น) ผ่านสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นด้วยความไว้วางใจ และให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทที่เป็นอยู่เพื่อบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

สุนทร โคตรบรรเทา (2560: 20) สรุปความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรม และกระบวนการที่ทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนและละทิ้งความสนใจของตนเอง แล้วหันมาปฏิบัติตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยการหล่อหลอมแนวคิดใหม่ การให้คำปรึกษา การชักชวน และการกระทำเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งตลใจและให้ความหมายแก่ผู้อื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ชัยเสกฐ์ พรหมศรี (2561: 53) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำสามารถ โน้มน้าวหรือจูงใจบุคคลในองค์กรให้ทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ร่วมกัน

Kinicki and Fugate, 2016 (อ้างถึงใน ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, 2561: 53) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลโน้มน้าวกลุ่มของตนให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการและความสามารถของบุคคลในการใช้อำนาจ หรืออิทธิพลของตนเองโน้มน้าวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นเต็มใจและกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุ ตามเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำ

การดี อนันต์นาวิ (2557: 77-78) กล่าวถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญ ประการหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความอยู่รอดและความเจริญเติบโตขององค์กร โดยทั่วไปภาวะ ผู้นำมีความสำคัญต่อหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1) เป็นส่วนที่ดึงความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ กล่าวขยายความ ก็คือ แม้ผู้บริหารมีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องงานมากมายเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าหากขาด ภาวะผู้นำแล้วความรู้ความสามารถดังกล่าวก็จะไม่ได้ถูกนำออกมาใช้หรือไม่มีโอกาสใช้อย่างเต็มที่ เพราะไม่สามารถกระตุ้นหรือชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามและปฏิบัติตามให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2) ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน หน่วยงานประกอบด้วยบุคคล จำนวนหนึ่งมารวมกัน ซึ่งจะมากหรือน้อยแล้วแต่ขนาดของหน่วยงาน บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้มีความ แตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การศึกษา ประสบการณ์ ความเชื่อฯ การที่บุคคลซึ่งมีข้อแตกต่าง ในเรื่องดังกล่าวมาอยู่ร่วมกันในองค์กร สิ่งหนึ่งที่มีมักจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นคือความขัดแย้ง แต่ไม่ว่าจะ เป็นความขัดแย้งในรูปใด ถ้าผู้บริหารในหน่วยงานมีภาวะผู้นำที่มีคนยอมรับนับถือแล้วก็มักจะ สามารถ ประสานหรือช่วยบรรเทาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในหน่วยงานได้ โดยการชักจูง ประนีประนอม หรือประสานประโยชน์ เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในหน่วยงานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และร่วมกัน พินฉาอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า กล่าวโดยสรุปก็คือ ภาวะผู้นำช่วยผูกมัดเชื่อมโยง ให้สมาชิกของหน่วยงานมีเอกภาพนั่นเอง

3) ช่วยโน้มน้าวชักจูงใจให้บุคคลทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร องค์กรจะต้อง มีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่างเพื่อที่จะทำให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเททำงานให้ เช่น บุคคลได้ทำงาน ตรงตามความถนัดและความสามารถ ผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็น การประเมินผล

การปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรม และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ คือ ผู้บริหารขององค์กรจะต้องมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหาร จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความยอมรับ เกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์กรให้อยู่รอดเท่านั้น แต่จะนำความสำเร็จก้าวหน้า ความภาคภูมิใจ เกียรติยศ ชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์กรด้วย

4) เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร เมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขัน เมื่อใดก็ตามที่หน่วยงานต้องเผชิญกับสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอด ภาวะผู้นำของผู้บริหารจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะในสภาพเช่นนั้นผู้บริหารจะต้องเพิ่มความระมัดระวัง ความรอบคอบ ความเข้มแข็ง และกล้าตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ภายในหน่วยงานที่ขาดประสิทธิภาพต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานรอดพ้นจากสภาวะคับขันดังกล่าว

วิโรจน์ สารรัตน์ (2557: 91) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

1) บริหารจะต้องตระหนักว่าการจูงใจและภาวะผู้นำเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารที่มีประสิทธิผล ทักษะภาวะผู้นำจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารมีความเติบโตก้าวหน้า หากต้องการประสบความสำเร็จก็ต้องพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ

2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติ และมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติว่าจะดีหรือไม่ดีด้วย

3) คนเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานเพื่อความสำเร็จ หากไม่มุ่งพัฒนาคน ไม่มุ่งพัฒนาภาวะผู้นำ แม้จะมีเทคโนโลยีอันทันสมัยเพียงใดก็ไม่อาจจะเติบโตก้าวหน้าได้ ซึ่งแม้จะมีข้อถกเถียงกันว่า ภาวะผู้นำมีมาแต่กำเนิด หรือเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นได้ในภายหลัง ซึ่งแม้จะยังไม่มีความชัดเจน แต่ก็มีข้อยืนยันจากผลการวิจัยมากมายแล้วว่า ภาวะผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่ต้องพัฒนาขึ้นอย่างทุ่มเทและต้องทำงานอย่างหนักด้วย ดังนั้นทุกคนจึงต่างเป็นผู้นำกันได้ และทุกคนก็มีสมรรถภาพที่จะพัฒนาเป็นผู้นำได้เช่นกัน

สรุปได้ว่า เป็นผลของความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติที่มีต่อผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าการจูงใจและภาวะผู้นำเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารที่มีประสิทธิผล ทักษะภาวะผู้นำจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารมีความเติบโตก้าวหน้า และส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ประเภทของภาวะผู้นำ

จรูญี แก้วเอียน (2557: 115) แบ่งประเภทของผู้นำตามลักษณะของการบริหารเป็น 3 ประเภท คือ

1) ผู้นำแบบอัตตาริปไตย (Authoritarian หรือ Autocratic) เป็นผู้นำแบบเผด็จการ ซึ่งมีลักษณะใช้อำนาจตลอดเวลา ยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ฉะนั้นทุก ๆ อย่างจะออกจากตัวเอง เช่น การตัดสินใจแก้ปัญหาหรือการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งมักจะเป็นไปหรือเปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ และมุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าคนอื่นหรือส่วนรวม

2) ผู้นำแบบเสรี (Laissez-faire Leader) เป็นผู้นำแบบไม่เอาไหนปล่อยตามเรื่องตามราว ไม่ใช้อำนาจบังคับบัญชาควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา ปราศจากความรับผิดชอบ คอยแต่ลงนาม ผ่านเรื่อง

ให้พ้นตัวไปเท่านั้น ผู้นำประเภทนี้จะมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ไม่มีความคิดเห็น ทำงานโดยปล่อยอะไรต่ออะไร ไปตามเรื่องไม่คำนึงถึงหลักการ เหตุผล กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ฯลฯ จึงมักไม่ใคร่ จะยุ่งกับใคร ผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดจะทำอะไรอย่างไรก็ได้

3) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) เป็นแบบที่เชื่อกันว่าดีที่สุดใน ผู้นำที่มีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดเห็นของตนมีลักษณะการบริหารดังนี้ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น และเลือกวิธีปฏิบัติงานของตนเอง จัดสรรงานและมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบ ดำเนินการตามความเหมาะสมของแต่ละคนแต่ละหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงาน

Likert (1981: 126-127) แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกนและสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมิชิแกนได้ทำการวิจัยด้านสภาวะผู้นำโดยใช้เครื่องมือที่ Likert และกลุ่มคิดค้นขึ้น ประกอบด้วย ความคิดรวมยอดเรื่องภาวะผู้นำแรงจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ และการใช้อิทธิพล การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การควบคุมคุณภาพและสมรรถนะของเป้าหมาย โดยแบ่งลักษณะผู้นำ เป็น 4 แบบ คือ

1) แบบใช้อำนาจ (Explorative Authoritative) ผู้บริหารใช้อำนาจเผด็จการสูงไว้วางใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเล็กน้อย บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่าการชมเชย การติดต่อสื่อสารเป็นไปทางเดียวจากบนลงล่าง การตัดสินใจอยู่ในระดับเบื้องบนมาก

2) แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent Authoritative) ปกครองแบบพ่อปกครองลูก ให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจโดยการให้รางวัลแต่บางครั้งขู่ลงโทษ ยอมให้การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนได้บ้าง รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาบ้าง และบางครั้งยอมให้การตัดสินใจแต่อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของผู้บังคับบัญชา

3) แบบปรึกษาหารือ (Consultative Democratic) ผู้บริหารจะให้ความไว้วางใจ และการตัดสินใจแต่ไม่ทั้งหมดจะใช้ความคิดและความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจจะลงโทษนาน ๆ ครั้ง และใช้การบริหารแบบที่มีส่วนรวมมีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง จากระดับล่างขึ้นบนและจากระดับบนลงล่าง การวางนโยบายและการตัดสินใจมาจากระดับบน ขณะเดียวกันก็ให้ยอมรับการตัดสินใจบางอย่างอยู่ในระดับล่าง ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาในทุกด้าน

4) แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative Democratic) ผู้บริหารให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่กลุ่ม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งจุดประสงค์ร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบสองทางทั้งจากระดับบนลงล่าง ในระดับเดียวกัน หรือในกลุ่มผู้ร่วมงาน สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่มบริหารและกลุ่มผู้ร่วมงาน

Fleishman (1953: 153-158) กล่าวว่า ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1940-1950 ได้มีการศึกษาวิจัยที่มีผลลัพธ์ต่อการพัฒนาทฤษฎี 2 ปัจจัยของผู้นำ อันเป็นเครื่องช่วยบอกให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้นำ โดยวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบอันเป็นปัจจัยที่สำคัญของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำแต่ละคนได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน (Initiating Structure Leadership) หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชาจะเป็นไปในลักษณะที่เน้นความเข้าใจใน

การดำเนินงานตามกฎระเบียบ แบบแผนขององค์กร การสื่อความหมายที่เป็นระบบ ในหน่วยงานและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำแบบนี้จะมีลักษณะของความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่ม ชักนำให้มีการสร้างแบบแผนที่ดี และสร้างช่องทางของการติดต่อสื่อสารให้สามารถติดต่อกับบุคคลทุกคนและสามารถอธิบายถึงวิธีการทำงาน ทั้งยังสามารถน่านำศักยภาพที่มีอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชามาใช้งาน จนบรรลุผลสำเร็จ และสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กรมากที่สุด ผู้ที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์สูงจะพิถีพิถันกับการมอบหมาย และมีความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาไว้สูง เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และจะเน้นถึงกำหนดเวลาที่ต้องทำให้เสร็จ

2) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ (Consideration Leadership) หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะเน้นการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเป็นมิตร ผู้นำแบบนี้จะมีลักษณะของการดูแลเอาใจใส่ มีความไว้วางใจต่อกัน ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้การยอมรับนับถือ ให้ความอบอุ่น มีความปรองดองกันอย่างผู้นำ และผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำที่มีการเอาใจใส่สูงจะสนับสนุนเปิดโอกาสให้มีการติดต่อสื่อสารและให้มีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ

สรุปได้ว่า ผู้นำแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ 1) ผู้นำแบบเผด็จการเต็มที่ เป็นผู้นำที่ยินยอมให้ผู้ตามแสดงความคิดเห็นบ้าง แต่จะสร้างให้มีความเกรงใจในอำนาจหน้าที่ของผู้นำ 2) ผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นผู้นำที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ตาม มีการให้ร่วมปรึกษาหารือต่อกันในองค์กร 3) ผู้นำแบบการเมือง มีการใช้กลวิธีใช้ระเบียบอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ โดยการอ้างนโยบายต่าง ๆ 4) ผู้นำแบบมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์และความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน 5) ผู้นำแบบมุ่งงาน เน้นและนึกถึงความสำเร็จของงาน และ 6) ผู้นำแบบเสรีนิยม เป็นผู้นำที่ไม่เน้นระเบียบของกฎหมาย เป็นต้น

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

1. ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2557: 25) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานวิชาการ โดยให้บุคลากรโรงเรียนร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่งฤดี อุทุม (2559: 20) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออก เพื่อจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ศิริมา พันธ์สะอาด (2560: 29) กล่าวถึงผู้นำทางวิชาการไว้ ดังนี้

- 1) มีความรู้ความเข้าใจทฤษฎี ปรัชญา ของหลักสูตรต่าง ๆ ของสถานศึกษา
- 2) มีความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนแบบต่าง ๆ
- 3) สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน
- 4) เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ

- 5) สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน
- 6) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 7) นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560: 22) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย ความเป็นผู้นำทางวิชาการและสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ให้ความสำคัญและสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อัศนีย์ สุกิจใจ (2560: 28) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความตั้งใจที่จะจัดสรร เวลาในการปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งยังต้องมีความสามารถและใช้เวลา มากกว่าปกติในการดูแลชั้นเรียนเป็นพิเศษ และยังมุ่งมั่นไปที่สวัสดิการของโรงเรียนทั้งหมด พร้อมทั้ง สร้างวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนตามธรรมชาติของการเรียนการสอนที่สุด

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นความสามารถในการพัฒนางานวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร ฯลฯ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการยังเป็นคุณลักษณะและบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ชี้ นำ ส่งเสริมและโน้มน้าวจูงใจบุคลากรให้เกิดความตระหนักในการรวมพลัง ประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการในด้านต่าง ๆ

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

เพ็ญญา พลัฒิม (2559: 14) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แก่ไขการจัดการเรียนการสอน เป็นความสามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชักนำบุคคลในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนัก ในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ แน่แนว ประสานงานให้ความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เกตุสุดา กิ่งการจร (2560: 12-13) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้นให้ คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมมือกันด้วยเทคนิคที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลสูงสุด การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานสำคัญ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จของผู้บริหาร หากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหาร งานวิชาการและเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองในการปรับเปลี่ยน วิธีการจัดการเรียนรู้และกลวิธีการสอนที่หลากหลายจะทำให้มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาในด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

ปรียาภรณ์ เรื่องเจริญ (2560: 24) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาส ใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพและหันมาทุ่มเท ให้กับงานบริหารเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อ บรรยากาศขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Hallinger, 2009 (อ้างถึงใน พระมหาพิทยา จันทรวงศ์, 2557: 42) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากในการใช้กลยุทธ์ของการประสานงานและการควบคุมที่จะปรับ พันธกิจด้านวิชาการของโรงเรียนกับกลยุทธ์และการดำเนินการ ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้น การเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยบทบาททางการบริหาร ได้รวมถึงการประสานงาน การควบคุม และกำกับดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทาง วิชาการเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมกับ “หลักทางเทคนิค” ของการศึกษา คือ การเรียนการสอนและ การเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้องประกอบด้วยความเชี่ยวชาญและความสามารถพิเศษ เป็นแกนนำ ในการทำงานอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกล้าหาญในการทำงานโดยตรง กับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน

Chell (2001: 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ทำหน้าที่บริหารงานภายในสถานศึกษาและเป็น ผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา การศึกษาถึงภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นหนทางหนึ่งอันจะนำไปสู่การสร้างควมมีประสิทธิภาพ เป็นเลิศของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะผู้นำทางวิชาการนั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์และสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษา จนนำไปสู่เป้าหมาย ของสถานศึกษา โดยอาศัยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการสร้างเป้าหมายและความสำเร็จที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ขององค์กร

3. บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ

สุมนา ศรีกงพาน (2560: 16-17) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็น ผู้นำทางวิชาการมี 17 ประการ คือ

- 1) ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ
- 3) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษาและห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของสถานศึกษา
- 4) สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลมาจากกรวิจัยและ การปฏิบัติทางการศึกษา
- 5) มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุ ความต้องการของผู้เรียน
- 6) ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ

- 7) ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
 - 8) ติดต่อบริษัทครูและนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ
 - 9) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคม
 - 10) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของผู้เรียน
 - 11) มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
 - 12) ให้ความร่วมมือกับผู้เรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัย
 - 13) ร่วมมือกับผู้เรียนให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยผู้เรียน
 - 14) ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยผู้เรียน
 - 15) มีปฐมนิเทศคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา
 - 16) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
 - 17) ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ
- อัศนีย์ สุกิจใจ (2560: 39-40) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ 3 เกณฑ์ใหญ่ และในส่วนของเกณฑ์ที่ 2 ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

- 1) มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
- 2) มีภาวะผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน
- 3) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้
- 4) มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง ในการพัฒนางานวิชาการ
- 5) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีความพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ในด้านวิชาการ การสร้างความร่วมมือ การกำหนดบทบาท ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึง ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานวิชาการให้มีความก้าวหน้า จนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

4. องค์ประกอบและขอบข่ายงานของภาวะผู้นำทางวิชาการ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

พิชราภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการและดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

2) การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปี

3) การนิเทศการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนตามหลักการนิเทศแบบสอนและการนิเทศแบบเพิ่มพูนศักยภาพ

4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้งตรงหรือทางอ้อม นำผลการตรวจสอบมาแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา

5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกในการใช้และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียน

เพ็ญญา พลับฉิม (2559: 23) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1) การวางแผน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน นโยบาย ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) การจัดการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนตัดสินใจการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การควบคุมทรัพยากร การจัดการให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการควบคุมดูแลและกำกับเพื่อให้การบริหารบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3) การนิเทศ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน

4) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ ส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 7-8) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา ในการจูงใจผู้ร่วมงานให้แสดงออกในทางปฏิบัติถึงความสามารถ

ในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จมี 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการกำหนดพันธกิจ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย และจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กร เป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ

2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศศึกษาแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน

3) ด้านการนิเทศการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนิเทศการสอน การดำเนินการวางแผนการนิเทศ และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน

4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนโดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียน และสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่าการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน

5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศของโรงเรียน เป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ มีการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

Hallinger and Murphy (1985: 221-224) กล่าวถึง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดภารกิจของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ (1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีความชัดเจน ที่ทีมงานมีส่วนในการกำหนด แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้ง่ายต่อการนำไป

สอน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ (2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนเป็นการสื่อสารที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน

2) ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียน การสอนจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ (1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (2) การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ (6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

Ubben and Hughes (1987: 97-99) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 7 ด้าน ดังนี้

- 1) การทำงานตามเวลาที่กำหนด
- 2) การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน
- 3) การมุ่งเน้นด้านวิชาการ
- 4) การคาดหวังต่อคณะครูและผลการปฏิบัติงานของครู
- 5) การทำงานด้านหลักสูตร
- 6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ
- 7) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

Krug (1992: 53) กล่าวถึง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) กำหนดพันธกิจ มีงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนชี้ให้เห็นว่า การมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้วจำเป็นจะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจด้วย การทำกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจ ต้องไม่ตั้งเป้าที่สูงจนเกินไป เป็นไปตามสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น หากดำเนินการโดยไม่มีพันธกิจที่ชัดเจนก็เหมือนการเดินทางอย่างไร้จุดหมาย

2) การจัดการหลักสูตรและการสอน การสอนจัดเป็นบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้นอย่างน้อยผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอนรวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนอีกด้วย การมีพื้นความรู้ที่กว้างของผู้บริหารถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารควรจะสามารถให้ข้อมูลและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีการสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและส่งเสริมให้มี การพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

3) การนิเทศการสอน ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศ ให้ถือว่าเป็นวิธีในการพัฒนาครูอย่างจริงจัง ไม่ใช่การนิเทศตามสภาพปัญหา การประเมินการดำเนินงานเป็นการประเมินย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้าจึงต้องใส่ใจเรื่องการนิเทศนี้ให้มากกว่าทำอะไรอยู่ตอนนี้ไม่ใช่การมองสิ่งที่ทำไปแล้วที่ผ่านมา ผู้นำต้องให้อาสาครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แม้ว่าตลาดที่รับเด็กเรียนจบจะเป็น การทดสอบสุดท้าย ผู้บริหารก็ควรตรวจสอบคุณภาพนักเรียน โดยผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพนั้น

จะต้องมีหลากหลายวิธีในการประเมินความก้าวหน้าและทำอย่างเป็นประจำ ผู้บริหารนั้นมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลในการช่วยเหลือครู นักเรียน และผู้ปกครองในการพัฒนา กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน แม้ว่าผู้บริหารจะไม่สามารถตีความ การประเมินผล ในโรงเรียนได้ทุกครั้ง แต่ควรจะระบุชัดเจนว่าคาดหวังให้มีการทดสอบตีความ และสนองตอบ กำกับ ติดตามกระบวนการทั้งหมด

5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เมื่อบรรยากาศโรงเรียนแสดงถึงคุณค่าของการจัดการ เรียนรู้และส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จจึงทำให้ไม่เป็นการยากที่จะเรียนรู้ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ การสร้างบรรยากาศทางการศึกษาในทุกกระดับ และบรรยากาศนี้จะช่วยดึงพลังของนักเรียนและครู ออกมา โดยมีหลายวิธีที่จะทำให้เกิดได้ เช่น การจัดให้มีการปลอดภัยและเป็นระเบียบ จัดกิจกรรม ที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญ และให้เข้าใจว่าสิ่งที่ดีที่สุด คือ การที่แต่ละคนทำส่วนของตนอย่างดีที่สุด เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังกับนักเรียนสูง

McEwan (1998: 125-130) กล่าวถึง องค์ประกอบในการปฏิบัติสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่มีประสิทธิผลมี 7 ประการ ดังนี้

- 1) สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ ดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการและ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการนั้น
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการให้แก่ครูได้
- 3) สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนที่มุ่งการเรียนรู้
- 4) สื่อสารสร้างความเข้าใจกับนักเรียนและครูเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
- 5) ตั้งความคาดหวังต่าง ๆ ไว้อย่างสูงสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษาเอง
- 6) พัฒนาครูแกนนำ
- 7) พัฒนาและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

Van and Kruger (2003: 247) กล่าวถึง ภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีดังนี้

- 1) กำหนดพันธกิจของโรงเรียน
- 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน
- 3) การนิเทศการสอน
- 4) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
- 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

จากองค์ประกอบและขอบข่ายงานของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มิ้นกวีจัยและนักวิชาการ กล่าวไว้ นั้น ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ตัวแปรของภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ

ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ	ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ								ความถี่
	พัชรภรณ์ จัฑฑล (2559: 27-32)	เพ็ญนภา พลับฉิม (2559: 23)	เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 7-8)	สมชาย ช่างเหล็ก (2560: 11-17)	เนน (2560: 22)	วิมลพรรณ (2560: 22-23)	Van and Kruger (2003: 247)		
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7*
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	✓		✓	✓	✓	✓		✓	6*
3. การนิเทศการสอน	✓	✓	✓			✓		✓	5*
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	✓		✓		✓	✓		✓	5*
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8*
6. การจัดการ		✓							1
7. การทำงานตามเวลาที่กำหนด					✓	✓			1
8. การมุ่งเน้นด้านวิชาการ					✓	✓			1
9. การตั้งความคาดหวัง					✓		✓		2
10. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ					✓				1
11. การเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการให้แก่ครู							✓		1
12. การสื่อสารสร้างความเข้าใจ							✓		1
13. การพัฒนาครูแกนนำ							✓		1
14. การพัฒนาและรักษาสัมพันธภาพ							✓		1
รวม 14 ข้อ	5	4	5	3	7	5	7	5	

จากการสังเคราะห์ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ จากนักวิชาการ 8 ท่าน พบว่า มีตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ มีจำนวน 14 ด้าน เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผู้นำทางวิชาการที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ความถี่ขึ้นไป ดังนั้น สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกมา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนกำหนดภารกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

1) การวางแผนกำหนดภารกิจ

พัชราภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการและดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ในขณะที่ เพ็ญญา พลัฒิม (2559: 23) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน นโยบาย ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้ง เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 8) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กร เป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ ในทำนองเดียวกัน Hallinger and Murphy (1985: 221-224) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ (1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน จะต้องมีความชัดเจน ทีมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้ง่ายต่อการนำไปสอน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ (2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน เป็นการสื่อสารที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน ในขณะเดียวกัน Krug (1992: 53) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ จำเป็นจะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจด้วย การทำกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจ ต้องไม่ตั้งเป้าที่สูงจนเกินไป เป็นไปตามสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น หากดำเนินการโดยไม่มีพันธกิจที่ชัดเจนก็เหมือนการเดินทางอย่างไร้จุดหมาย ขณะที่ McEwan (1998: 125-130) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการนั้น นอกจากนี้ Van and Kruger (2003: 247) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ เป็นภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การวางแผนกำหนดภารกิจ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารที่กำหนดภารกิจของสถานศึกษา จากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมายและจุดเน้นที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบโดยทั่วกัน

2) การจัดการหลักสูตรและการสอน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้

มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพกำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ออกแบบ การสอนของแต่ละกลุ่มสาระ จัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปี ในทำนองเดียวกัน เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 8) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมของ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอน ในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถ ให้ข้อมูลสารสนเทศที่ศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน ในขณะที่ Hallinger and Murphy (1985: 221-224) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริมและ สนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ (1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และ (3) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อีกทั้ง Ubben and Hughes (1987: 97-99) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอนเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในขณะเดียวกัน Krug (1992: 53) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอนจัดเป็นบริการเบื้องต้น ของโรงเรียน ดังนั้นอย่างน้อยผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอนรวมถึง ความรู้ที่จำเป็นในการสอนอีกด้วย การมีพื้นความรู้ที่กว้างของผู้บริหารถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหาร ควรจะสามารถให้ข้อมูลและที่ศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีการสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง ตลอดจน Van and Kruger (2003: 247) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตร และการสอน เป็นภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง บทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตร สถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์ การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระ เป็นการดูแล ส่งเสริมและสนับสนุน การสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำ หลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการวัดและประเมินผลนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนด้วย

3) การนิเทศการสอน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ การที่ผู้บริหาร สถานศึกษาดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผน การนิเทศ การเรียนการสอนตามหลักการนิเทศแบบสอนและการนิเทศแบบเพิ่มพูนศักยภาพ ในขณะที่ เพ็ญภา พลับฉิม (2559: 23) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียน การสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของ โรงเรียน อีกทั้ง เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 8) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ผู้บริหาร สถานศึกษามีบทบาทในการนิเทศการสอน การดำเนินการวางแผน การนิเทศ และการประเมิน

การสอนของครูอย่างเป็นระบบ ให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคนซึ่งจะช่วยเพิ่มผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน ในขณะเดียวกัน Krug (1992: 53) กล่าวถึง การนิเทศการสอน ถือว่าเป็นวิธีในการพัฒนาครูอย่างจริงจัง ไม่ใช่การนิเทศตามสภาพปัญหา การประเมินการดำเนินงานเป็นการประเมินย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้าจึงต้องใส่ใจเรื่องการนิเทศนี้ให้มากกว่าทำอะไรอยู่ตอนนี้ไม่ใช่การมองสิ่งที่ทำไปแล้วที่ผ่านมา ผู้นำต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และ Van and Kruger (2003: 247) กล่าวถึง การนิเทศการสอน เป็นภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตร และการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศ การเรียนการสอน และการประเมินการสอน ของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้โอกาสครูได้พัฒนา วิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งส่งผล ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของ นักเรียนทั้งทางตรงหรือทางอ้อม นำผลการตรวจสอบมาแก้ปัญหาที่เรียนอ่อน และส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา ในทำนองเดียวกัน เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 8) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหาร ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการ ที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบ รายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การพัฒนา กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความ คาดหวังของโรงเรียน ในขณะที่ Ubben and Hughes (1987: 97-99) กล่าวถึง การประเมินผลและ ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อีกทั้ง Krug (1992: 53) ได้กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน จะต้อง มีหลากหลายวิธีในการประเมินความก้าวหน้าและทำอย่างเป็นประจำ ผู้บริหารนั้นมีความรู้ความสามารถ ในการทบทวนผลและใช้ผลในการช่วยเหลือครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อ ปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน แม้ว่าผู้บริหารจะไม่สามารถตีความ การประเมินผลในโรงเรียน ได้ทุกครั้ง แต่ควรจะระบุชัดเจนว่าคาดหวังให้มีการทดสอบตีความ และสนองตอบ กำกับติดตาม กระบวนการทั้งหมด นอกจากนี้ Van and Kruger (2003: 247) กล่าวถึง การประเมินผลและ ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สำคัญ

สรุปได้ว่า การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงหรือทางอ้อม มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างเป็นประจำ โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน มาแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนอ่อน และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงการสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบและใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา

5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

พัชราภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกในการใช้และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียน ในขณะที่เพ็ญภา พลับฉิม (2559: 23) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ ส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในทำนองเดียวกัน เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 8) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศของโรงเรียน เป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ มีการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและมีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู อีกทั้ง Hallinger and Murphy (1985: 221-224) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ (1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (2) การดูแล เอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด (3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ (6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ในขณะเดียวกัน Ubben and Hughes (1987: 97-99) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในขณะที่ Krug (1992: 53) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการจะช่วยดึงพลังของนักเรียนและครูออกมา โดยมีหลายวิธีที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ เช่น การจัดให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญและให้เข้าใจว่าสิ่งที่ดีที่สุด คือ การที่แต่ละคนทำส่วนของตนอย่างดีที่สุด เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังกับนักเรียนสูง อีกทั้ง McEwan (1998: 125-130) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบในการปฏิบัติสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ตลอดจน Van and Kruger (2003: 247) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สำคัญ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งานและมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้กับนักเรียน มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร มีการดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลกสามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเจตนารมณ์ที่กำหนดสถานศึกษาจะต้องสามารถจัดการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการของโรงเรียนเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะว่าหน้าที่ของโรงเรียนคือ การให้บริการด้านวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้น งานวิชาการจึงถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เพื่อช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็นคนเก่ง คนดี ศรีสังคม ซึ่งในการบริหารจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนมาช่วย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนไว้ ดังนี้

พิชัย เสี่ยมจิตต์ (2550: 2) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

1) การบริหารวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ในการจัดกิจกรรมพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ศิลปะในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

บุชา ศรีสร้อย (2551: 14) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามกรอบแนวคิดของการบริหารของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตรีโชค กางกั้น (2552: 16) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดและตรงกับเป้าหมายที่วางไว้มากที่สุด

สันติ บุญภิรมย์ (2553: 21-22) ได้กล่าวถึงความหมายของงานวิชาการและการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1) งานวิชาการ หมายถึง งานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยงานย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จ

2) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไหลหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดผลวิฤตอยู่ตลอดเวลาส่งผลต่อประสิทธิภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนและพัฒนาการทางด้านการดำเนินชีวิตโดยมีเป้าหมายคือให้ผู้เรียนนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรถือการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของตนด้วยกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดขึ้นมานั้นล้วนแล้วแต่เป็นส่วนส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา จึงอยู่ที่งานด้านวิชาการเพื่อเป็นการสร้างเสริมนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ดังนี้

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2550: 4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคน ให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวมันทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ได้อย่างมีความสุข สถาบันการศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเจตนารมณ์ที่กำหนด สถาบันจะต้องจัดการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 15-16) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด

มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา

บุชา ศรีสร้อย (2551: 15) ได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งในงานวิชาการ ถ้าบุคลากรทุกคนมีความตระหนัก มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษาและจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่รับผิดชอบแล้ว ย่อมเป็นการง่ายที่จะทำให้งานวิชาการนั้นบรรลุและนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา ดังนั้น จุดประสงค์ของหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล จึงเป็นกระบวนการ ต่อเนื่องทางวิชาการอย่างหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนมีคุณภาพตามต้องการ

พิสพงษ์ วงพระจันทร์ (2552: 11) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การบริหารการศึกษาจะมีคุณภาพหรือมาตรฐานมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารวิชาการเป็นสำคัญ

ปราณี ท้าวกลาง (2557: 22) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านวัดผลประเมินผล ด้านพัฒนาสื่อวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งในงานวิชาการ ถ้าบุคลากรทุกคนมีความตระหนัก มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษาและจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่รับผิดชอบแล้ว ย่อมเป็นการง่ายที่จะทำให้งานวิชาการนั้นบรรลุและนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษาที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การบริหารงาน วิธีการมีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ก้าวทันโลกสามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาได้บรรลุเจตนารมณ์ที่กำหนดสถานศึกษาจะสามารถจัดการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

3. ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานบริหารโรงเรียนมีขอบข่ายกว้างขวาง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดการภายในโรงเรียน ได้แก่ งานวางวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีการบริหารงานด้านหลักสูตรและประมวลการสอน การจัดการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ งานแบ่งหม่อนักเรียน งานเกี่ยวกับอุปกรณ์การศึกษา งานการนิเทศการสอน งานจัดห้องสมุด งานวัดผลและประเมินผล การดำเนินงานวิชาการเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษามีคุณภาพที่สุด ดังนั้นไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านวิชาการทั้งสิ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 23) กล่าวถึง ขอบข่ายและภารกิจ การบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1.1) วิเคราะห์รอบการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญ

1.2) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้

ความสำคัญ

1.3) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมามาเป็น ข้อมูลมาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4) จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม จัดทำคำอธิบายรายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้แก่ผู้เรียน ประเมินผลและปรับปรุง

1.5) ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติตามเสนอ

2) การวางแผนงานด้านวิชาการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของ สถานศึกษาไว้ 2 ประการ ดังนี้

2.1) วางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับ ดูแล นิเทศและ ติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดบทบาทและ หน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้

3.1) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2) จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิบัติการเรียนรู้

โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรม นำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3) ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้

3.4) จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3.5) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.6) ส่งเสริมพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนพิการ ด้อยโอกาสและมีความสามารถ

พิเศษ

4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของสถานศึกษา ไว้ 4 ประการ ดังนี้

4.1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย

4.1.1) จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

4.1.2) จัดทำหลักสูตรที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.1.3) จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

4.1.4) เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษาศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้ปกครองพิการและศึกษาทางเลือก

4.1.5) เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโลก

4.2) สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตร การจัดระบบการเรียนรู้ การสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

4.3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

4.4) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 7 ประการ ดังนี้

5.1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5.3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

5.4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5.5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

5.6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

5.7) ศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบหรือการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าเพื่อเป็นผู้นำการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น

6) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 8 ประการ ดังนี้

6.1) กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ

6.2) จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

6.3) วัดผลประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้และอนุมัติผลการเรียน

6.4) จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

6.5) จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

6.6) จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและเปรียบเทียบผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

6.7) ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่าง ๆ รายปี/รายภาค และตัดสินผลการเรียน การผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.8) การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนและเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้บริการสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้

7.1) กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

7.2) พัฒนาคูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

7.3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

7.4) รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษา

8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้

8.1) จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

8.2) จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี และสวนหนังสือ

8.3) จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

8.4) ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

9) การนิเทศการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 3 ประการ

9.1) สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายใน ว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของ แต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่น ว่าได้ปฏิบัติถูกต้องก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

9.2) จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและ กระบวนการ

9.3) จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา

10) การแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 9 ประการ ดังนี้

10.1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้นักเรียนทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

10.2) จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาให้ชัดเจน

10.3) สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

10.4) ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

10.5) คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้เหมาะสม ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะกรรมการแนะแนว

10.6) ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

10.7) ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

10.8) ประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษาองค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

10.9) เชื่อมโยงระบบ แนะแนวและดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 7 ประการ ดังนี้

11.1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน

11.2) จัดระบบบริหารและสารสนเทศโดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

11.3) จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์)

11.4) ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมและวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle)

11.5) ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

11.6) ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

11.7) จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา ไว้ 4 ประการ ดังนี้

12.1) จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น

12.2) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

12.3) ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ

12.4) พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันและองค์กรอื่น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้

13.1) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

13.2) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

13.3) ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ

13.4) จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันทางการศึกษาอื่น

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้

14.1) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา

14.2) จัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ

14.3) ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

14.4) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

14.5) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

14.6) ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้

15.1) ศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

15.2) จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

15.3) ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และแก้ไขปรับปรุง

15.4) นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

15.5) ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้

16.1) ศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการจัดการเรียนการสอน

16.2) จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

16.3) ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

17) การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้

17.1) จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

17.2) พัฒนาบุคคลในสถาบันศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

17.3) พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นโดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

17.4) พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน

17.5) นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบเขตของงานวิชาการนั้นจะเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งทั้งหมดถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดตรัง

ตรังเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย ติดกับทะเลอันดามัน แห่งมหาสมุทรอินเดีย มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 4,917.519 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,088,400 ไร่ มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 4 ของภาคใต้ และลำดับที่ 33 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางสายเพชรเกษม 828 กิโลเมตร มีพื้นที่ฝั่งทะเลตลอดแนวเขตจังหวัดยาว 119 กิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ จำนวน 46 เกาะ โดยมีเกาะที่สำคัญ เช่น เกาะลิบง เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เกาะสุกร เกาะกระดาน เป็นต้น

2. ข้อมูลด้านการศึกษาของจังหวัดตรัง

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดตรัง จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ครอบคลุมทุกอำเภอ ทุกระดับชั้น ตั้งแต่เตรียมอนุบาลจนถึงระดับปริญญา มีหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นผู้จัด โดยแบ่งการจัดการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการออกเป็น ดังนี้

2.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 หน่วยงาน ได้แก่

2.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 รับผิดชอบการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และขยายโอกาสชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 ในปีการศึกษา 2562 มีจำนวนโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบ จำนวน 132 แห่ง ซึ่งมีพื้นที่ รับผิดชอบ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง อำเภอนาโยง อำเภอย่านตาขาว อำเภอปะเหลียน และ อำเภอหาดสำราญ มีนักเรียน จำนวน 21,105 คน มีห้องเรียน จำนวน 1,252 ห้อง และมีครู/ผู้สอน จำนวน 1,134 คน

2.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 รับผิดชอบการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และขยายโอกาส ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 ในปีการศึกษา 2562 มีจำนวนโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบ จำนวน 135 แห่ง ซึ่งมีพื้นที่ รับผิดชอบ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกันตัง อำเภอรษฎา อำเภอวังวิเศษ อำเภอสิเกา และอำเภอ ห้วยยอด มีนักเรียน จำนวน 23,779 คน มีห้องเรียน จำนวน 1,444 ห้อง และมีครู/ผู้สอน จำนวน 1,186 คน

2.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 (ตรัง) จัดการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา ชั้น ม.1-ม.6 ซึ่งมีสถานศึกษาที่รับผิดชอบในพื้นที่จังหวัดตรัง มีทั้งสิ้น 28 แห่ง มีนักเรียน จำนวน 23,723 คน มีห้องเรียน จำนวน 765 ห้อง และมีครู/ผู้สอน จำนวน 1,769 คน

2.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 4 จังหวัดตรัง จัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม และฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่คนพิการทุกประเภท ในระดับก่อนวัยเรียน ซึ่งให้บริการทาง การศึกษาที่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ แบบไป-กลับ และการให้บริการนอกศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ การให้บริการที่

บ้าน และการให้บริการที่หน่วยบริการ มีนักเรียน จำนวน 144 คน และมีครู/ผู้สอน จำนวน 33 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1, 2566: 1-2)

3. อำนาจหน้าที่

3.1 ตามพระราชบัญญัติระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 37 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1, 2566: 1-2)

3.1.1 อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

3.1.3 รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

3.2 ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560

3.2.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

3.2.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3.2.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.7 จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.10 ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ
และคณะทำงาน ด้านการศึกษา

3.2.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ
เอกชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.12 ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
หรือที่ได้รับมอบหมาย

4. ผลการศึกษาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา

ตาราง 2 แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ย				
	เขตพื้นที่	สพฐ.	+เพิ่ม/-ลด	ประเทศ	+เพิ่ม/-ลด
ภาษาไทย	49.47	49.54	+0.07	50.38	-0.91
ภาษาอังกฤษ	34.30	35.46	-1.16	39.22	-4.92
คณิตศาสตร์	36.34	35.85	+0.49	36.83	-0.49
วิทยาศาสตร์	33.33	33.68	-0.35	34.31	-0.98
รวม 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้	38.36	38.63	-0.27	40.19	-1.83

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 (2566: 10-15)

จากตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ศึกษากับระดับ สพฐ. พบว่า ผลการทดสอบ ใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับ สพฐ. ร้อยละ 0.27 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าอยู่หนึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่กับระดับประเทศ พบว่า ผลการทดสอบใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 1.83

ตาราง 3 แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดเขต 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ย				
	เขตพื้นที่	สพฐ.	+เพิ่ม/-ลด	ประเทศ	+เพิ่ม/-ลด
ภาษาไทย	55.40	52.13	+3.27	51.19	+4.21
ภาษาอังกฤษ	27.19	30.79	-3.60	31.11	-3.92
คณิตศาสตร์	20.37	24.75	-4.38	24.47	-4.10
วิทยาศาสตร์	30.23	31.55	-1.44	31.45	-1.22
รวม 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้	33.30	34.81	-1.51	34.56	-1.26

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 (2566: 10-15)

จากตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดเขต 1 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษากับระดับ สพฐ. พบว่า ผลการทดสอบใน 4 กลุ่ม สาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับ สพฐ. ร้อยละ 1.51 และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 1.26 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับ สพฐ. และระดับประเทศเพียง 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

นอกจากนี้ ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดเขต 1 ได้กำหนดกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์คุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดเขต 1, 2566: 51)

1) แนวทาง/มาตรการด้านคุณภาพผู้เรียน

1.1) จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีพัฒนาการสมวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

1.2) จัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกช่วงวัย ได้มีการพัฒนาด้านสมรรถนะและทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21

1.3) จัดการศึกษาเพื่อการศึกษาต่อด้านอาชีพ การประกอบอาชีพและการมีงานทำตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

1.4) ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติ

1.5) พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาพหุปัญญารายบุคคล โดยมีเครื่องมือคัดกรอง/สำรวจแนว/วัดความสามารถความถนัด และสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างทางพหุปัญญาของผู้เรียน โดยครูออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องตามบริบทและวัฒนธรรม คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความสนใจ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

1.6) จัดการศึกษาตามขีดความสามารถของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

1.7) พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ ทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สมรรถนะด้านการคิด ทักษะชีวิต เทคโนโลยีการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา เชื่อมโยงสู่อาชีพ การมีงานทำ และมีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

1.8) ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นำไปสู่ Digital Life & Learning

1.9) ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวัน และหารายได้ระหว่างเรียน

1.10) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) ด้านคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1) ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม (Co-creation) ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น

2.2) พัฒนาศักยภาพครูในด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment For Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบ Intensive Training การอบรมแบบออนไลน์ (Online Training) การอบรมแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (e-learning) เป็นต้น

2.3) ส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการพัฒนาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐาน ทางวิชาชีพ มาตรฐานตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง

2.4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ได้รับการพัฒนาและยกระดับความรู้ และทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามกรอบมาตรฐานทางภาษา CEFR

3) ด้านหลักสูตรอื่น ๆ

3.1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่

3.2) พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่ง

และมาตรฐานวิชาชีพที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความเป็นเลิศตามศักยภาพ มีความมั่นคงของชีวิต มีสมรรถนะตามหลักสูตร มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ลัดดาวรรณ นัลดาทเทพ (2557: 103-121) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศและประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนิเทศและการประเมินด้านการสอน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผกากรอง ศรีประไพ (2558: 127-139) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในขนาดของโรงเรียนต่างกัน ในเขตอำเภอที่ตั้งอยู่ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนต่างระดับชั้นกัน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามที่ปฏิบัติงานอยู่ใน

ขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลักพบว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 5) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามในเขตอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลักพบว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการประเมินคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 6) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลักพบว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 7) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบหลัก คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดบรรยากาศของสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากร

พินิตา อัครพูลพัฒน์ (2558: 98-107) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูและด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิชาชีพ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร 2) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบและรายการที่มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่ำสุด คือ ด้านการมีตัวแบบจากภายใน

กันยารัตน์ ศรีเนตร (2559: 90-91) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 โดยรวมและองค์ประกอบหลัก ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศของวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีการเตรียมความพร้อมพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและคุณธรรมของเด็ก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญถึงความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า จำแนกตามเพศ จำแนกตามโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนก ประสพการณ์ทำงาน โดยรวม รายองค์ประกอบ และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวม และด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิตินิภา เสนาฤทธิ์ (2560: 123-125) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 74-78) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากระบี่ ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการกำหนดพันธกิจ และ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตามประสพการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการนิเทศการเรียนการสอนด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนแตกต่างกัน

สรายุทธ สิมมาจันทร์ (2563: 185-193) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ คือ การจัดการหลักสูตรและการสอน การกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ และนิเทศติดตามการเรียนการสอน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีความเห็นมากกว่าครูผู้สอน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การพัฒนาครู และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านนิเทศติดตามการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน ด้านการพัฒนาครูและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปีมีความเห็นมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนาครูและนิเทศติดตามการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 74-76) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดหลักสูตรและการสอนคู่โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนคู่โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ได้แก่ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายด้านงานวิชาการของสถานศึกษา (2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการงานภายในสถานศึกษา (3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ (4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นสร้าง

ขวัญกำลังใจในการทำงาน เพื่อให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐพล ธิตา (2565: 82-89) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู 2) จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจโรงเรียน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินด้านการสอน ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างและรายด้าน มีความแตกต่าง 2 ด้านส่วนด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการสอน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Cavazos (1999: 98) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic majority high schools พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนา เป้าหมาย การปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกัน เป็นผู้นำของโรงเรียน

Anderson (2000: 156) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา และครู ที่เป็นผู้นำทางการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 132 คน โดยมีพฤติกรรม คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียนและการสื่อสาร การจัดการหลักสูตรและการสอน 2) การควบคุมดูแลการนิเทศการสอน 3) การตรวจสอบ 4) ความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเพียง 1 มิติ คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

Yamada (2000: 143) ได้ทำการวิจัยถึงความรับผิดชอบและสมรรถภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาในเมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา พบว่าความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนขึ้นอยู่กับ 1) เตรียมการในด้านการศึกษา 2) ประสิทธิภาพในการบริหาร 3) เพศ 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน 5) ขนาดของโรงเรียน ส่วนสมรรถภาพของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการนั้นขึ้นอยู่กับ 1) เพศ 2) การเตรียมการในด้านการศึกษา 3) ประสิทธิภาพในการบริหาร 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียน ในการศึกษาวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาควรจะได้มีโปรแกรมการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นผู้บริหารทางวิชาการแก่ครูผู้สอนได้ รวมทั้งสามารถประเมินผลเพื่อช่วยเหลือคณะครูในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นที่ยอมรับและสนใจอย่างกว้างขวาง ซึ่งเหมาะสมกับการนำไปปรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีการนำแนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำทางวิชาการไปใช้ขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการยังมีการส่งเสริมผู้นำสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการผสมผสานการบริหารงานในรูปแบบต่าง ๆ ต้องเป็นผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการแก้ปัญหาท่ามกลางสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงต้องมีความก้าวหน้าในเทคโนโลยี มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แบบแผนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจ (Survey) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยมีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาวิจัย
2. การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย
3. การทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การกำหนดกรอบแนวคิด ตั้งสมมติฐาน และนิยามศัพท์
5. การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้
 - 5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 5.2 การสร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัย
 - 5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุป อภิปรายเชิงพรรณนาพร้อมเสนอแนะ
8. รายงานผลการวิจัย

ตาราง 4 แบบแผนการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	ครู จำนวน 302 คน	แบบสอบถาม มาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)	ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา	ครู จำนวน 302 คน	แบบสอบถาม มาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)	t-test F-test
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1	ครู จำนวน 302 คน	แบบสอบถาม ปลายเปิด	ค่าความถี่ (Frequency)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,368 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 132 แห่ง ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤศจิกายน 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1, 2566: 6)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 302 คน จากนั้นสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา และสุ่มครูในแต่ละสถานศึกษาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยจับสลาก ดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	จำนวนครู (คน)	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	จำนวนครู (คน)
ขนาดเล็ก	66	364	50	80
ขนาดกลาง	63	815	47	180
ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ	3	189	2	42
รวม	132	1368	99	302

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 (2566: 1-3)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำแนกเนื้อหาตามตัวแปร 5 ตัวแปร ประกอบด้วย

- 1) การวางแผนกำหนดภารกิจ
- 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน
- 3) การนิเทศการสอน
- 4) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
- 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะคำถามปลายเปิดให้เติมข้อความ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือ

- 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
- 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
- 1.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 1.4 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยตอนที่ 1 ใช้แบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง
- 2.2 นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยจำแนกเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมทางภาษาของข้อคำถาม ซึ่งใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item Objective Congruence) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ซึ่งข้อคำถามที่ได้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ดังภาคผนวก ง
- 2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่าง
- 2.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 153-154) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97 ดังภาคผนวก ง
- 2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. ผู้วิจัยนำหนังสือเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผ่านระบบ E-Office เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการนำส่งหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการวิจัยด้วยรูปแบบ Google Form
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดสถิติที่ใช้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

1.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ในส่วนที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 105)

4.51-5.00	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครู อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครู อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครู อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครู อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 วิเคราะห์ เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ t-test แบบ Independent Sample Test และ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA (F-Test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายค่า ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 190)

1.4 แบบสอบถาม ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยการหาค่าความถี่

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 89)

2.2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้านด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha-Coefficient) (Cronbach's Alpha-Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 153-154)

2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.3.1 ค่า t-test แบบ Independent Sample test

2.3.2 ค่า F-Test สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายค่า ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 190)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานแบบที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานแบบเอฟ (F-test)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของนัยสำคัญทางสถิติ
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลความภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ภาพรวมและรายข้อ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ t-test จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA (F-Test) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 302 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	62	20.53
หญิง	240	79.47
รวม	302	100.00
2. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	70	23.18
5-10 ปี	132	43.71
มากกว่า 10 ปี	100	33.11
รวม	302	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	222	73.51
สูงกว่าปริญญาตรี	80	26.49
รวม	302	100.00
4. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)	80	26.49
ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน)	180	59.60
ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 ขึ้นไป)	42	13.91
รวม	302	100.00

จากตาราง 6 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของครู จำนวน 302 คน จำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นครูเพศหญิง จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 79.47 และเป็นครูเพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.53 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 43.71 รองลงมา คือ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.11 และครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.18 ตามลำดับ จำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 73.51 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.49 ตามลำดับ และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 59.60 รองลงมา คือ ครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.49 และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.91 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ภาพรวมและรายข้อ ตัวแปรตามทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผนกำหนดภารกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การประเมินผล และตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	SD	แปลผล
1.	การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.59	0.62	มากที่สุด
2.	การจัดการหลักสูตรและการสอน	4.58	0.60	มากที่สุด
3.	การนิเทศการสอน	4.55	0.63	มากที่สุด
4.	การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้า ของนักเรียน	4.64	0.55	มากที่สุด
5.	การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.61	0.62	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.59	0.61	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.55$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.62$) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.62$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.60$) และด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังตาราง 8-12

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ

ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ	4.48	0.66	มาก
2. ผู้บริหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.65	0.61	มากที่สุด
3. ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	4.59	0.68	มากที่สุด
4. ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.69	0.59	มากที่สุด
5. ผู้บริหารได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.55	0.65	มากที่สุด
6. ผู้บริหารได้กำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	4.59	0.61	มากที่สุด
7. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.70	0.53	มากที่สุด
8. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	4.65	0.55	มากที่สุด
9. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ทราบ	4.53	0.62	มากที่สุด
10. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน	4.45	0.64	มาก
ภาพรวม	4.59	0.62	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.53$) ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $SD = 0.59$) และผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, $SD = 0.55$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.64$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน

ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ	4.86	0.44	มากที่สุด
2. ผู้บริหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.42	0.67	มาก
3. ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	4.60	0.68	มากที่สุด
4. ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.43	0.64	มาก
5. ผู้บริหารได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.57	0.59	มากที่สุด
6. ผู้บริหารได้กำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	4.54	0.50	มากที่สุด
7. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.60	0.54	มากที่สุด
8. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	4.51	0.55	มากที่สุด
9. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ทราบ	4.54	0.64	มากที่สุด
10. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน	4.73	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม	4.58	0.60	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, $SD = 0.44$) ผู้บริหารจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.57$) และผู้บริหารส่งเสริมให้ครู จัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.54$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.67$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ด้านการนิเทศการสอน

ด้านการนิเทศสอน	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน	4.54	0.69	มากที่สุด
2. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูในการกำหนดปฏิทินนิเทศการสอนที่ชัดเจน	4.57	0.60	มากที่สุด
3. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูในการออกแบบเครื่องมือการนิเทศการสอน	4.55	0.55	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศเพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้องก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและตัวครู	4.51	0.60	มากที่สุด
5. ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง	4.62	0.59	มากที่สุด
6. ผู้บริหารจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4.40	0.63	มาก
7. ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.61	0.54	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการนิเทศสอน	\bar{X}	SD	แปลผล
8. ผู้บริหารให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครู ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.59	0.64	มากที่สุด
9. ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง	4.56	0.81	มากที่สุด
10. ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การสอน	4.53	0.60	มากที่สุด
ภาพรวม	4.55	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.59$) ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.54$) และ ผู้บริหารให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.64$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บริหารจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับ ระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.63$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้าน การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและ ประเมินผลที่หลากหลาย	4.62	0.54	มากที่สุด
2. ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีนักเรียนไม่ผ่าน เกณฑ์การประเมิน	4.88	0.35	มากที่สุด
3. ผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนตามสภาพจริง	4.51	0.65	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	\bar{X}	SD	แปลผล
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการพัฒนานักเรียน	4.64	0.61	มากที่สุด
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียนมาใช้ในการพัฒนานักเรียน	4.59	0.59	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี	4.69	0.53	มากที่สุด
7. ผู้บริหารจัดให้มีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียน และยกย่อง ชมเชย นักเรียนที่เรียนดี เพื่อเป็นแบบอย่างกับนักเรียนคนอื่น ๆ	4.59	0.49	มากที่สุด
8. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่นักเรียนทราบ อย่างต่อเนื่อง	4.61	0.49	มากที่สุด
9. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	4.62	0.63	มากที่สุด
10. ผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.64	0.53	มากที่สุด
ภาพรวม	4.64	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, $SD = 0.35$) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $SD = 0.53$) และผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.53$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.65$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน	4.46	0.82	มาก
2. ผู้บริหารพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน	4.59	0.59	มากที่สุด
3. ผู้บริหารจัดสรรห้องสมุดที่มีคุณภาพ และจัดสรรแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งาน	4.58	0.70	มากที่สุด
4. ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย	4.73	0.60	มากที่สุด
5. ผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากรในการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	4.56	0.55	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	4.57	0.68	มากที่สุด
7. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการนิเทศ การกำกับติดตาม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.62	0.49	มากที่สุด
8. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.54	0.60	มากที่สุด
9. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ทางการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน	4.82	0.43	มากที่สุด
10. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	4.62	0.54	มากที่สุด
ภาพรวม	4.61	0.62	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ทางการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, $SD = 0.43$) ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.60$) และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการนิเทศ การกำกับติดตาม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.49$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.82$)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ t-test จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA (F-Test) ปรากฏดังตาราง 13-18

ตาราง 13 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนคติของครู	เพศชาย (n = 62)		เพศหญิง (n = 240)		t	Sig.
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
	1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.59	0.45	4.59		
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	4.57	0.43	4.59	0.36	-0.184	0.844
3. การนิเทศการสอน	4.54	0.53	4.55	0.49	-0.025	0.979
4. การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.64	0.41	4.64	0.39	0.137	0.891
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.61	0.42	4.61	0.42	0.058	0.954
ภาพรวม	4.59	0.41	4.59	0.37	0.015	0.988

จากตาราง 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตาราง 14 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนระของครู	ปริญญาตรี (n = 222)		สูงกว่า ปริญญาตรี (n = 80)		t	Sig.
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.60	0.44	4.55	0.45	0.932	0.352
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	4.58	0.38	4.56	0.44	0.505	0.614
3. การนิเทศการสอน	4.55	0.50	4.54	0.50	0.096	0.923
4. การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.65	0.38	4.62	0.42	0.526	0.599
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.61	0.42	4.61	0.44	-0.023	0.981
ภาพรวม	4.59	0.37	4.58	0.40	0.450	0.653

จากตาราง 14 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนระของครู	ประสบการณ์การทำงาน					
	น้อยกว่า 5 ปี (n = 70)		5-10 ปี (n = 132)		มากกว่า 10 ปี (n = 100)	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.65	0.34	4.55	0.50	4.59	0.43
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	4.62	0.38	4.58	0.36	4.54	0.44
3. การนิเทศการสอน	4.60	0.46	4.54	0.52	4.52	0.50
4. การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.65	0.40	4.64	0.40	4.62	0.39
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.66	0.38	4.60	0.41	4.57	0.47
ภาพรวม	4.64	0.35	4.58	0.39	4.57	0.40

จากตาราง 15 พบว่า การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.38$) การวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.65$, $SD = 0.34$) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.65$, $SD = 0.40$) การจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.38$) และการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.46$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.40$) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.41$) การจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.36$) การวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.50$) และการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.52$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.39$) การวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.43$) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.47$) การจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.44$) และการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.40$) ตามลำดับ

ตาราง 16 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนนะของครู	แหล่งความแปรปรวน	ประสบการณ์การทำงาน				
		df	SS	MS	F	Sig.
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2	.490	.245	1.235	.292
	ภายในกลุ่ม	299	59.391	.199		
	รวม	301	59.882			
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.314	.157	1.022	.361
	ภายในกลุ่ม	299	45.909	.154		
	รวม	301	46.223			
3. การนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.307	.154	.619	.539
	ภายในกลุ่ม	299	74.180	.248		
	รวม	301	74.488			
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.045	.022	.143	.867
	ภายในกลุ่ม	299	46.803	.157		
	รวม	301	46.847			
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.384	.192	1.078	.342
	ภายในกลุ่ม	299	53.228	.178		
	รวม	301	53.612			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.235	.118	.829	.438
	ภายในกลุ่ม	299	42.426	.142		
	รวม	301	42.661			

จากตาราง 16 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนนะของครูไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนนะของครูไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของครู	ขนาดของสถานศึกษา					
	ขนาดเล็ก (n=80)		ขนาดกลาง (n=180)		ขนาดใหญ่และ ใหญ่พิเศษ (n=42)	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	4.57	0.47	4.61	0.40	4.51	0.55
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	4.55	0.40	4.59	0.39	4.56	0.40
3. การนิเทศการสอน	4.52	0.51	4.57	0.49	4.50	0.51
4. การประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.59	0.41	4.67	0.38	4.58	0.43
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.59	0.38	4.62	0.42	4.59	0.41
ภาพรวม	4.56	0.40	4.61	0.38	4.56	0.39

จากตาราง 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.41$) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.38$) การวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.47$) การจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.40$) และการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.51$) ตามลำดับ

ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดกลาง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.38$) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.42$) การวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.40$) การจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.39$) และการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.49$) ตามลำดับ

ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่

ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.41$) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.43$) การจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.40$) การวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.55$) และการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.51$) ตามลำดับ

ตาราง 18 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู	แหล่งความแปรปรวน	ประสบการณ์การทำงาน				
		df	SS	MS	F	Sig.
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2	.344	.172	.864	.423
	ภายในกลุ่ม	299	59.537	.199		
	รวม	301	59.882			
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.093	.046	.301	.740
	ภายในกลุ่ม	299	46.130	.154		
	รวม	301	46.223			
3. การนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.300	.150	.605	.547
	ภายในกลุ่ม	299	74.187	.248		
	รวม	301	74.488			
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.577	.288	1.864	.157
	ภายในกลุ่ม	299	46.270	.155		
	รวม	301	46.847			
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.079	.040	.221	.801
	ภายในกลุ่ม	299	53.532	.179		
	รวม	301	53.612			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.223	.112	.787	.456
	ภายในกลุ่ม	299	42.437	.142		
	รวม	301	42.661			

จากตาราง 18 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) ดังตาราง 19

ตาราง 19 แสดงจำนวนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	
1.1 ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่ดี รอบคอบ ครอบคลุมทุกงาน	35
1.2 มีการประชุมปรึกษาหารือ มอบหมายงาน	32
1.3 ผู้บริหารควรวางแผนตามบริบทและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	20
1.4 ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับครูได้อย่างถ่องแท้	8
1.5 ผู้บริหารควรมีการศึกษานโยบาย สพฐ. อย่างถ่องแท้	5
1.6 ผู้บริหารมีความรอบรู้ในเชิงนโยบาย	3
รวม	103
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	
2.1 พัฒนาครูให้มีสื่อ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย	36
2.2 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้กับนักเรียนได้โดยตรง	24
2.3 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ รอบรู้หลักสูตรส่งเสริมให้จัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชน	20
2.4 การจัดการหลักสูตรและการสอนควรสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน	6
รวม	86
3. การนิเทศการสอน	
3.1 ควรมีการนิเทศตามสภาพจริง	85
3.2 มีการนิเทศและมีการติชมและมีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน	36
3.3 การนิเทศการสอนควรมีอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง	21
3.4 ใช้วิธีการหลากหลายในการนิเทศ	14
3.5 มีการนิเทศตามปฏิทินอย่างเคร่งครัด	12
รวม	168
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	
4.1 ประเมินตามสภาพจริง โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างเคร่งครัด	35
4.2 ใช้ผลประเมินมาปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง	26
รวม	61

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	
5.1 รมรงค์และปลูกฝังการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	41
5.2 จัดบรรยากาศให้อบอุ่น เอื้อต่อการเรียนรู้	35
5.3 ผลักดันให้ครูมีแนวคิดที่แปลกใหม่ กล้าที่จะลงมือทำ	15
5.4 การสอนต้องมีการสนุกสนาน เข้าถึงผู้เรียน และคอยช่วยเหลือผู้เรียน	3
รวม	94

จากตาราง 19 พบว่า ข้อเสนอแนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่ดี รอบคอบ ครอบคลุมทุกงานมีการประชุมปรึกษาหารือ มอบหมายงาน ผู้บริหารควรวางแผนตามบริบทและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับครูได้อย่างถ่องแท้ ผู้บริหารควรมีการศึกษานโยบาย สพฐ. อย่างถ่องแท้และผู้บริหารมีความรอบรู้ในเชิงนโยบาย

การจัดการหลักสูตรและการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ พัฒนาครูให้มีสื่อ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้กับนักเรียนได้โดยตรง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ รอบรู้หลักสูตร ส่งเสริมให้จัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและการจัดหลักสูตรและการสอนควรสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน

การนิเทศการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการนิเทศตามสภาพจริง มีการนิเทศและมีการติชม และมีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอนควรมีอย่างน้อยเทอมละ 2 ครั้ง ใช้วิธีการหลากหลายในการนิเทศและมีการนิเทศตามปฏิทินอย่างเคร่งครัด

การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีข้อเสนอแนะ คือ ประเมินตามสภาพจริง โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างเคร่งครัดและใช้ผลประเมินมาปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีข้อเสนอแนะ คือ รมรงค์และปลูกฝังการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ จัดบรรยากาศให้อบอุ่น เอื้อต่อการเรียนรู้ ผลักดันให้ครูมีแนวคิดที่แปลกใหม่ กล้าที่จะลงมือทำและการสอนต้องมีการสนุกสนาน เข้าถึงผู้เรียน และคอยช่วยเหลือผู้เรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 ได้ขอขยายจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผ่านการสังเคราะห์หัวข้อแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนกำหนดภารกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะคำถามปลายเปิดให้เติมข้อความเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ

1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมา ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน และผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน

1.2 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา ผู้บริหารจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น และผู้บริหารส่งเสริมให้ครู จัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน

1.3 ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง รองลงมา ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย และผู้บริหารให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บริหารจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการชมเชยนักเรียนที่มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน รองลงมา ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี และผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ทางการเรียนระหว่างครูกับนักเรียน รองลงมา ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการนิเทศ การกำกับติดตาม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกันทุกด้าน

2.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกันทุกด้าน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่ดี รอบคอบ ครอบคลุมทุกงาน มีการประชุมปรึกษาหารือ มอบหมายงาน ผู้บริหารควรวางแผนตามบริบทและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

3.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ พัฒนาครูให้มีสื่อ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้กับนักเรียนได้โดยตรง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ รอบรู้หลักสูตรส่งเสริมให้จัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชน

3.3 ด้านการนิเทศการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการนิเทศตามสภาพจริง มีการนิเทศและมีการติชมและมีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอนควรมีอย่างน้อยเทอมละ 2 ครั้ง

3.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีข้อเสนอแนะ คือ ประเมินตามสภาพจริง โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างเคร่งครัดและใช้ผลประเมินมาปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง

3.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีข้อเสนอแนะ คือ รมรงค์และปลูกฝังการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ จัดบรรยากาศให้อบอุ่น เอื้อต่อการเรียนรู้ ผลักดันให้ครูมีแนวคิดที่แปลกใหม่ กล้าที่จะลงมือทำ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้นำผลมาอภิปรายเพื่อสรุปให้ทราบถึงข้อเท็จจริง โดยมีการนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง สนับสนุน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการนิเทศการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีภาวะผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย หลักสูตรและงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ นอกจากนี้ ยังเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานวิชาการโดยให้บุคลากรโรงเรียนร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557: 25) อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับศิริมา พิณสะอาด (2560: 29) ที่ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการจะมีความรู้ความเข้าใจทฤษฎี ปรัชญา ของหลักสูตรต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนแบบต่าง ๆ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 74-76) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดหลักสูตรและการสอนตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะผู้นำทางวิชาการนั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์และสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาจนนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา โดยอาศัยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการสร้างเป้าหมายและความสำเร็จที่เป็นหนึ่งเดียวกันขององค์กรได้

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมา ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียนและผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด นอกจากนี้ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ทราบและผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 7-8) ที่ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดพันธกิจว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กร เป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ

1.2 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา ผู้บริหารจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น และผู้บริหารส่งเสริมให้ครู จัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ โครงสร้าง มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน ส่งเสริมและให้คำแนะนำกับครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกวิชา ส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสามารถให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการประเมิน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียน และมีการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 8) ได้กล่าวถึง การจัด การหลักสูตรและการสอนว่า เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้

บรรลุมิติประสงคฺของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศ ทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอนได้

1.3 ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึง และต่อเนื่อง รองลงมา ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการ ที่หลากหลายและผู้บริหารให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บริหารจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผน การนิเทศการเรียนการสอน การกำหนดปฏิทินนิเทศการสอน ร่วมกับครูในการออกแบบเครื่องมือ การนิเทศการสอน สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศ เพื่อให้ ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและตัวครู จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องโดยเชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย รวมถึง ให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครู ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งสอดคล้อง การกำหนดขอบข่ายและภารกิจของการบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 23) ว่า ควรสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการ ทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล การนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ และจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับ ระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดการให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณี ที่มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน รองลงมา ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี และผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ใน การพัฒนาการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและ ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัด และประเมินผลที่หลากหลาย มีการประเมินผลการเรียนในทุกช่วงชั้นและมีการซ่อมเสริมในกรณีที่ไม่ผ่านการประเมิน รวมถึงให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง ส่งเสริม ให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการพัฒนานักเรียน ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดีและจัดให้มีระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและ การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียน

การสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992: 53) ที่ได้กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนว่าจะต้องมีหลากหลายวิธีในการประเมินความก้าวหน้าและทำอย่างเป็นประจำ ซึ่งผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลในการช่วยเหลือครู นักเรียน และผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน แม้ว่าผู้บริหารจะไม่สามารถตีความการประเมินผลในโรงเรียนได้ทุกครั้ง แต่ควรระบุชัดเจนว่าคาดหวังให้มีการทดสอบ ติความ และสนองตอบ กำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ทางการเรียนระหว่างครูกับนักเรียน รองลงมา ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย ความเป็นระเบียบอยู่ในระดับมากที่สุดและผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่น ๆ และการนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารเป็นความสำคัญและมีการจัดสรรทรัพยากรสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ให้กับครู มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในและบริเวณโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่น ๆ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึง สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985: 221-224) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการว่าเป็นการควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแล เอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ในขณะที่ Krug (1992: 53) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการจะช่วยดึงพลังของนักเรียนและครูออกมา โดยมีหลายวิธีที่จะทำให้เกิดได้ เช่น การจัดให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลในการปฏิบัติสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปตามระบบและแนวทางเดียวกัน ซึ่งโลกของข้อมูลข่าวสารที่เปิดกว้าง ทำให้ผู้บริหารสามารถเลือกรูปแบบแนวทางการบริหารตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทุกเพศ ทุกวัยสามารถศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าข้อมูล สืบค้นเรื่องราวต่าง ๆ และรวมถึงการเปิดกว้างทางด้านการแสดงความคิดเห็นและความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคม จึงส่งผลให้ครูทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กันยาร์ตัน ศรีเนตร (2559: 90-91) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า จำแนกตามเพศ จำแนกตามโรงเรียน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีทัศนคติและความคิดเห็นต่องานวิชาการในเชิงบวก มีความสนใจ ใส่ใจในงานวิชาการ จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 74-76) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ สิมมาจันทร์ (2563: 185-193) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 74-76) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูไม่แตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 มีการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาในทุกขนาด จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิตรัตน์ศักดิ์ดี (2565: 74-76) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ที่มีข้อเสนอแนะสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการวางแผนกำหนดและดำเนินการประเมินผล และตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะเป็นรายข้อ พบว่า

3.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่ดีรอบคอบ ครอบคลุมทุกงานมีการประชุมปรึกษาหารือ มอบหมายงาน ผู้บริหารควรวางแผนตามบริบทและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับครูได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรมีการศึกษานโยบาย สพฐ. อย่างต่อเนื่องและผู้บริหารมีความรอบรู้ในเชิงนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992: 53) ที่กล่าวถึงการกำหนดพันธกิจ ซึ่งมีงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียนที่ชี้ให้เห็นว่า การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การกำหนดกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์และพันธกิจ หากดำเนินการโดยไม่มีจุดหมายก็เปรียบเสมือนการเดินทางที่ไร้จุดหมาย ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการกำหนดภารกิจของโรงเรียนจะเป็นการกำหนดภารกิจหรือขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนองงานวิชาการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กร เป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ

3.2 การจัดการหลักสูตรและการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ พัฒนาครูให้มีสื่อ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้กับนักเรียนได้โดยตรง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ รอบรู้หลักสูตรส่งเสริมให้จัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชน และการจัดหลักสูตรและการสอนควรสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิตรัตน์ศักดิ์ดี (2565: 74-76) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และควรหมั่นสร้างขวัญกำลังใจใน

การทำงาน เพื่อให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียน การสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน

3.3 การนิเทศการสอน มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการนิเทศตามสภาพจริง มีการนิเทศ และมีการติชมและมีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอนควรมีอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง ใช้วิธีการหลากหลายในการนิเทศและมีการนิเทศตามปฏิทินอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ (2557: 103-121) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศ และการประเมินด้านการสอนควรมีการควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน อย่างใกล้ชิดรวมถึงการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการนิเทศการสอน การวางแผน การประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ซึ่งการนิเทศ จะช่วยเพิ่มผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน

3.4 การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีข้อเสนอแนะ คือ ประเมินตามสภาพจริง โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างเคร่งครัดและใช้ผลประเมินมาปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธภรณ์ จันทพล (2559: 27-32) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้งตรงหรือทางอ้อม นำผลการตรวจสอบมาแก้ปัญหา นักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียน ตลอดปีการศึกษา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การประเมินผล ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบ เพื่อมุ่งให้สถานศึกษามีการพัฒนา การติดตามด้านการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3.5 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีข้อเสนอแนะ คือ รมรงค์และปลุกฝังการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ จัดบรรยากาศให้อบอุ่น เอื้อต่อการเรียนรู้ ผลักดันให้ครูมีแนวคิดที่แปลกใหม่ กล้าที่จะลงมือทำและการสอนต้องมีการสนุกสนาน เข้าถึงผู้เรียน และคอยช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศให้แสดงถึงคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับ ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยในการสร้างพลังแรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียนซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่สถานศึกษาได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญญา พลับฉิม (2559: 23) ที่กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ ส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ดังนี้

1.1 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีการผลิตสื่อ นวัตกรรม และมีการใช้เทคโนโลยีและส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพให้สูงขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรมีการ กำกับ ติดตามและประเมินผล การนิเทศด้านการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูผลัดเปลี่ยนนิเทศการสอนกับเพื่อนครูนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน

1.3 การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศทางวิชาการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำกับ ติดตามอยู่เสมอเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาห้องเรียน อาคารสถานที่ให้มีความสะดวก สะอาด มั่นคง ปลอดภัย และสามารถใช้งานได้เสมอ

1.4 ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบหรือเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อการพัฒนา งานทางด้านวิชาการภายในสถานศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นจากงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา เช่น การนำไปพัฒนาบุคลากร การให้ความรู้ การจัดกิจกรรมด้านวิชาการให้แก่บุคลากร หรือใช้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนก้าวทันต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้งานวิจัยเกิดความหลากหลายเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักศึกษา นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป จึงเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึกมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยเชิงปริมาณและพัฒนางานวิชาการทุกด้านภายในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมในกลุ่มเป้าหมายเพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มเป้าหมายอื่น

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป





บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

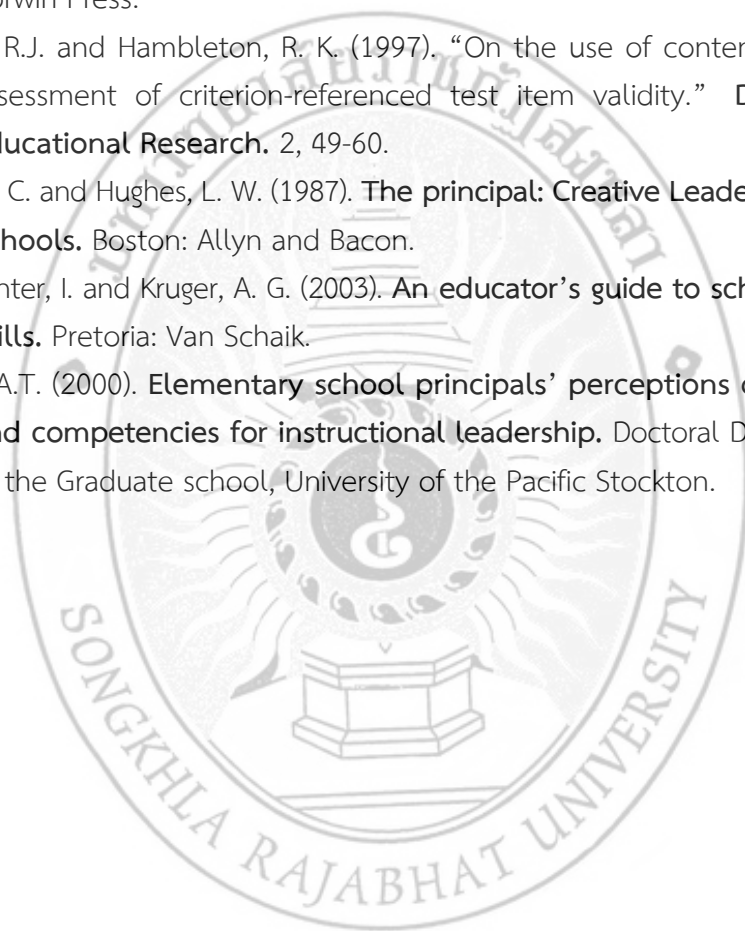
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)** (Online). <https://www.secondarytak.go.th/wp-content/uploads/2022/12/แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน-2566-2570-ของ-สพฐ.pdf>, 28 กุมภาพันธ์ 2567.
- กันยารัตน์ ศรีเนตร. (2559). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ. (2556). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกรียงศักดิ์ วงศ์รัตน์. (2557). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของนักวิชาการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). **เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา** (Online). drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html, 28 สิงหาคม 2567.
- จรรณี แก้วเอี่ยม. (2557). **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ**. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- จิตติมา อัครธิตพิงค์. (2561). “แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0.” **วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์**. 20(1), 1478.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2561). **ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์กร : แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ณัฐพล ธิตา. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ตรีโชค กางกั้น. (2552). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี**. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุษยา วีรกุล. (2558). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุชา ศรีสร้อย. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย พิษณุโลก.
- ปราณี ท้าวกลาง. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ผกากรอง ศรีประไหม. (2558). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคศิลป์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พนิดา อัครพูลพัฒน์. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- พระมหาพิทยา จันทร์วงศ์. (2557). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรา วาณิชวิสิน. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำ : จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พาศิษฐ์ เดเบาะ. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2550). “การบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ.” วารสารครุทัศน์. 19(9), 13-16.

- พิสพงษ์ วงพระจันทร์. (2552). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตดงโดก**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพ็ญญา พลัฒิม. (2559). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2557). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). **การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุวธิดา ซาปัญญา. (2559). **ภาวะผู้นำและจริยธรรมของผู้บริหาร**. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). **ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งฤดี อุทุม. (2559). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ. (2557). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วรรณภากร. (2560). **การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีโรจน์ สารรัตน์. (2557). **แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ ไผ่ฑูรย์.
- ศิริมา พันสะอาด. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรายุทธ สิมมาจันทร์. (2563). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สันติ บุญภิรมย์. (2553). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บั๊กพอยท์.
- สัมมา ธรนิธย์. (2560). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

- สัมพันธ์ กางเพ็ง และประยุทธ์ ชูสอน. (2557). **ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ : แนวคิดและการวิจัย.** ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1. (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.** ตราด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **การบริหารสถานศึกษาตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนา การบริหารรูปแบบนิติบุคคล.** กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักงานนโยบาย และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). **การบริหารการศึกษา หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- สุมนา ศรีกงพาน. (2560). **การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา.** งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2555). **การจัดการเชิงกลยุทธ์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- อัจฉรา จงดี. (2560). **การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.” **วารสารวิจัยพุทธศาสตร์** (Online). <http://gg.gg/bov69>, 22 มีนาคม 2565.
- Anderson, Allan. (2000). **Zion and Pentecost: The Spirituality and Experience of Pentecostal and Zionist/Apostolic Cherubs in South Africa.** Pretoria: University of South Africa Press.
- Cavazos. J.M. (1999). **The instructional leadership if high school principals in successful Hispanic majority high schools.** Doctoral Dissertation, Faculty of Graduate School, The University of Texas at Austin.
- Chell, Jan. (2001). **Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership: A Summary of Master’s Project** (Online). <http://www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.html>, 15 สิงหาคม 2566.
- Fleishman, E.A. (1953). “The Measurement of Leadership Attitudes in Industry.” **Journal if Applies Psychology.** 38(June), 153-158.

- Hallinger, P. and Murphy, J. (1985). "Assessing the instructional management behavior of principal." *The Elementary School Journal*, 86(2), 221-224.
- Krug, R.E. (1992). **Leadership and performance beyond expectations**. New York: Free Press.
- Likert, R. (1981). "Management Styles and The Human Component." In **Leadership on the Job: Guides to Good Supervision**. New York: Lexington Books.
- McEwan, E.K. (1998). **Seven Steps to Effect Instructional Leadership**. California: Corwin Press.
- Rovinelli, R.J. and Hambleton, R. K. (1997). "On the use of content specialist in the assessment of criterion-referenced test item validity." *Dutch Journal of Educational Research*. 2, 49-60.
- Ubben, G. C. and Hughes, L. W. (1987). **The principal: Creative Leadership for Effective Schools**. Boston: Allyn and Bacon.
- Van Deventer, I. and Kruger, A. G. (2003). **An educator's guide to school management skills**. Pretoria: Van Schaik.
- Yamada, A.T. (2000). **Elementary school principals' perceptions of responsibilities and competencies for instructional leadership**. Doctoral Dissertation, Faculty of the Graduate school, University of the Pacific Stockton.





ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ ดร.จنگล บัวแก้ว ตำแหน่ง อาจารย์คณะครุศาสตร์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้เชี่ยวชาญด้าน การวัดและประเมินผลการศึกษา
2. นางสาวณัฐพร นาเลื่อน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไทรงาม
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านไทรงาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
ผู้เชี่ยวชาญด้าน การบริหารการศึกษา
3. นายภิญโญ ชูเดช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมาราม
สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดธรรมาราม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
ผู้เชี่ยวชาญด้าน การบริหารการศึกษา





ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ งานสนับสนุนพันธกิจอุดมศึกษา บัณฑิตศึกษา โทร. ๑๒๒๐

ที่ คคศ.

วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.จงกล บัวแก้ว

ด้วย นางสาวปิยะดา เส็งเอียด รหัส ๖๒G๑๘๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะครุศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องที่นักศึกษาทำการค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษา ทั้งนี้ ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาถนเรศ อากาศสุวรรณ)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า อาจารย์ ดร.จنگล บัวแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ นางสาวปิยะดา เส็งเอียด รหัส ๒๒G๑๘๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑” นั้น ข้าพเจ้า ทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้วและขอแจ้งว่า

- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ เนื่องจาก.....

(ลงชื่อ).....

จنگล บัวแก้ว

(อาจารย์ ดร.จنگล บัวแก้ว)

ตำแหน่ง อาจารย์

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์



ที่ อว ๐๖๓๙.๐๗/๒๓๙๙

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณภิญโญ ชูเดช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวปิยะดา แสงเอียด รหัส ๒๒G๑๘๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรพรณ คงช่วย เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาคนดังกล่าว พร้อมนี้ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นำถนเรศ อากาศสุวรรณ)

รองอธิการบดี รักษาราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทร. ๐๘ ๑๘๙๘ ๑๖๕๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ educate@skru.ac.th

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า นายภิญโญ ชูเดช เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ นางสาวปิยะดา เล็งเอียด รหัส ๖๒G๑๘๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑” นั้น ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้วและขอแจ้งว่า

- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ เนื่องจาก.....

.....

.....



(ลงชื่อ).....

(นายภิญโญ ชูเดช)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดธรรมมาราม
หน่วยงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑



ที่ อว ๐๖๓๙.๐๗/๒๓๙๕

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณณัฐพร นาเลื่อน


สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวปิยะดา เล็งเอียด รหัส ๖๒G๑๔๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในกรณี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาคนดังกล่าว พร้อมนี้ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาถนเรศ อากาศสุวรรณ)

รองอธิการบดี รักษาการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทร. ๐๘ ๑๘๙๘ ๑๖๕๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ educate@skru.ac.th

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า นางสาว ณัฐพร นาเลื่อน เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ นางสาวปิยะดา เสงี่ยมืด รหัส ๖๒G๑๔๘๐๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑” นั้น ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้วและขอแจ้งว่า

- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ เนื่องจาก.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวณัฐพร นาเลื่อน)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโทรงาม

หน่วยงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑





ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
3. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริง
4. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูง

ปิยะดา ส้างเอียด

นักศึกษาปริญญาโท

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตอนที่ 1
แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ประสบการณ์การทำงาน

- น้อยกว่า 5 ปี
 5-10 ปี
 มากกว่า 10 ปี

3. ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

4. ขนาดของสถานศึกษา

- ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)
 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน)
 ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบข้อความต่อไปนี้ แล้วพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยพิจารณาความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครูอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครูอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครูอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครูอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
0. ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ	✓				

จากตัวอย่าง แสดงว่า มีความเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ข้อที่ 0. ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ ในระดับมากที่สุด

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ					
1. ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ					
2. ผู้บริหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน					
3. ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา					
4. ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน					
5. ผู้บริหารได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน					
6. ผู้บริหารได้กำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด					
7. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
8. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน					
9. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ทราบ					
10. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน					
ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน					
11. ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
12. ผู้บริหารร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน และดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูผู้สอน					
13. ผู้บริหารร่วมกำหนดโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา					
14. ผู้บริหารส่งเสริมและให้คำแนะนำกับครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกวิชา					

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน					
15. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย					
16. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด					
17. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
18. ผู้บริหารให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครู ในเรื่องการประเมิน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร					
19. ผู้บริหารแนะนำและส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียน					
20. ผู้บริหารจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น					
ด้านการนิเทศการสอน					
21. ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน					
22. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูในการกำหนดปฏิทินนิเทศการสอนที่ชัดเจน					
23. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูในการออกแบบเครื่องมือการนิเทศการสอน					
24. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศเพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้องก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและตัวครู					
25. ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง					
26. ผู้บริหารจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
27. ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
28. ผู้บริหารให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
29. ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง					
30. ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนโดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอน					
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน					
31. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย					
32. ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน					
33. ผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง					
34. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการพัฒนานักเรียน					
35. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียนมาใช้ในการพัฒนานักเรียน					
36. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี					
37. ผู้บริหารจัดให้มีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียน และยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่เรียนดี เพื่อเป็นแบบอย่างกับนักเรียนคนอื่น ๆ					
38. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้า ของนักเรียนแก่นักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง					
39. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้า ของนักเรียนแก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน					

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
40. ผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน					
การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ					
41. ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน					
42. ผู้บริหารพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน					
43. ผู้บริหารจัดสรรห้องสมุดที่มีคุณภาพ และจัดสรรแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งาน					
44. ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและบริเวณโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย					
45. ผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากรในการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา					
46. ผู้บริหารสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ					
47. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการนิเทศ การกำกับติดตาม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง					
48. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมกับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล					
49. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ทางการเรียนระหว่างครูกับนักเรียน					
50. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านระบุข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวางแผน กำหนดภารกิจอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดการ หลักสูตรและการสอนอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประเมินผล และตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้าน การส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งในความร่วมมือ



<https://forms.gle/TiTEzL4RybXr3e5H6>



ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 20 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตรัง เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทัศนะของครู	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู					
1. เพศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
<input type="checkbox"/> ชาย					
<input type="checkbox"/> หญิง					
2. ประสบการณ์การทำงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
<input type="checkbox"/> น้อยกว่า 5 ปี					
<input type="checkbox"/> 5-10 ปี					
<input type="checkbox"/> มากกว่า 10 ปี					
3. ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
<input type="checkbox"/> ปริญญาตรี					
<input type="checkbox"/> สูงกว่าปริญญาตรี					
4. ขนาดของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
<input type="checkbox"/> ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)					
<input type="checkbox"/> ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน)					
<input type="checkbox"/> ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 601 ขึ้นไป)					
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1					
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ					
1. ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากขอบเขต ของงานวิชาการที่รับผิดชอบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ผู้บริหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับ งานวิชาการของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับ งานวิชาการของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทัศนะของครู	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3		
5. ผู้บริหารได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับ งานวิชาการของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. ผู้บริหารได้กำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัด การเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่ หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นสำหรับการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษา ให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ทราบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10. ผู้บริหารแจ้งเป้าหมายของการบริหาร สถานศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียได้ทราบโดยทั่วกัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน					
11. ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา					
12. ผู้บริหารร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน และดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้กับครูผู้สอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13. ผู้บริหารร่วมกำหนดโครงสร้างหลักสูตรของ สถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14. ผู้บริหารส่งเสริมและให้คำแนะนำกับครูใน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกวิชา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูกำหนดเกณฑ์ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมี ความหลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทักษะของครู	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3		
17. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู จัดทำเอกสารและสื่อ ประกอบ การเรียนการสอน ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18. ผู้บริหารให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครู ในเรื่อง การประเมิน พัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19. ผู้บริหารแนะนำและส่งเสริมให้ครุนำหลักสูตร ไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับ ห้องเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20. ผู้บริหารจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการนิเทศการสอน					
21. ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูในการกำหนดปฏิทิน นิเทศการสอนที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูในการออกแบบ เครื่องมือการนิเทศการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูและ ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศเพื่อให้ ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน และตัวครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25. ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มี คุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26. ผู้บริหารจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้ เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27. ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการจัดการเรียน การสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทักษะของครู	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3		
28. ผู้บริหารให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครู ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29. ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30. ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน					
31. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและ ประเมินผล ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32. ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลการเรียน ทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มี นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33. ผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและ ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ ในการพัฒนานักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียนมาใช้ในการพัฒนานักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและ นักเรียนที่เรียนดี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37. ผู้บริหารจัดให้มีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา หรืออุปสรรคต่อการเรียน และยกย่อง ชมเชย นักเรียนที่เรียนดี เพื่อเป็นแบบอย่างกับนักเรียน คนอื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความ ก้าวหน้าของนักเรียนแก่นักเรียนทราบ อย่าง ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทัศนะของครู	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3		
39. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความ ก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้ปกครองทราบ ทุกภาคเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40. ผู้บริหารจัดให้มีระบบสารสนเทศด้านการวัดผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการ การอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ใน การพัฒนาการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ					
41. ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือ นักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42. ผู้บริหารพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริม สุขภาพอนามัยของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
43. ผู้บริหารจัดสรรห้องสมุดที่มีคุณภาพ และจัดสรร แหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44. ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและบริเวณ โรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบและปลอดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45. ผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากรในการบำรุงรักษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46. ผู้บริหารสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
47. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่ง เรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ และการนิเทศ การกำกับติดตาม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมกับความ แตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ทักษะของครู	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
	1	2	3		
49. ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุง ห้องเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศ ใหม่ ๆ ทางการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา					
1. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวางแผนกำหนด ภารกิจอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดการหลักสูตร และการสอนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประเมินผลและ ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 แสดงค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู	ค่าความเชื่อมั่น
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู	0.97
1. การวางแผนกำหนดภารกิจ	0.89
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน	0.85
3. การนิเทศการสอน	0.85
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	0.85
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	0.86

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.97

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม = 30 ชุด

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จำนวน 50 ข้อ = 5 ด้าน

